راپۆرتی کومیتەی ناوەندی
بۆ کۆنگرەی چاردەیەمی
حیزبی دێموکراتی کوردستان

١٦ تا ٢٤ی ڕەشەمەی ١٣٨٦ (٦ تا ١٤ی مارسی ٢٠٠٨)

هاوڕێیانی خۆشەویست!

بەشدارانی بەڕێزی چارەدەیەمین کۆنگرەی حیزبی دێموکراتی کوردستان!

بەخێر بێن بۆ گەورەترین‌و بە دەسەڵات ترین کۆبوونەوەی تەشکیلاتی‌و ئۆرگانیی حیزبە سەربەرزەکەتان‌و سڵاو لە هەوڵ‌و تێکۆشانی چەندین ساڵەی نێو ریزەکانی حیزبتان‌و لێتان پیرۆز بێ ئەندامەتی‌و ئامادەبوون لە کۆنگرەیەك دا کە مێژووی خەباتی رزگاریخوازانەی گەلی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان دا ئەرکی گرنگ‌و چارەنووس سازی پێ ئەسپاردوە. سڵاو لە ئێوەو لەو تێکۆشەرە حیزبی‌یانە کە متمانەیان پێ‌داون تا لەم کۆنگرەیەدا بیروبۆچوونەکانیان بێننە گۆڕێ‌و بە نوێنەرایەتیی وانیش لە داڕشتنەوەی رێبازی سیاسی‌و بەرنامەی تێکۆشانی حیزب بۆ ماوەی نێوان ئەم کۆنگرەیەو کۆنگرەی پازدەیەم دا نەزەر بدەن‌و شوێن دابنێن. سڵاوێکی گەرمتر لەو تێکۆشەرە سەربەرزو فیداکارانە کە لە نێو جەرگەی وڵات‌و لە مەیدانی بنەڕەتیی خەبات دا نەخش دەگێڕن‌و بە داخێکی گرانەوە هێشتا هەلومەرجی تێکۆشان ئەو شانازی‌یەی پێ نەداوین کە لە کۆنگرەیەکی وادا لە تەنیشت خۆمان بیان بینین. سڵاو لە گیانی پاکی ئەو هاوڕێ‌و هاوسەنگەرانە کە لە درێژایی ساڵانی تەمەنی حیزبەکەمان دا گیانیان لەسەر ئامانجیان داناوە، سەربەرزانە بەجێیان هێشتووین‌و درێژەدانی رێگای پیرۆزی خەباتیان پێ ئەسپاردووین، سڵاوێکی تایبەت بۆ گیانی نەمری هاوڕێی هەمیشە لە یاد کاك عوسمان رەحیمی کە شوێنی لەنێو کۆڕی ئێمەدا بەتاڵەو یەکێك لە شیاوترین

تێکۆشـەرانێك بـوو کـە هـەقی بـوو لـەم کـۆنگرە بەشـکۆیەدا نـەخش بگێـڕێ‌و بەداخەوە مەرگی بەناوەخت رێگای پێ‌نەدا. هـەروەها سـڵاو بـۆ گیـانی هـاوڕێی تێکۆشەر کاك محمد گادانی کە هەمووی سێ حەوتوو پێش کـۆنگرە مـاڵاوایی لێ کردین. سڵاو لە زیندانی‌یە سیاسی‌یەکانمان کە نەترسانە بەرامبەر بە وەردیانـە (زیندانەوان) دڵ رەشەکان رادەوەستن‌و ئامـادەن گیـان ببەخشـن، بـەڵام پشـت لە ئامانجەکانیان نەکـەن. سـلاو لـە کۆمـەڵانی خـەڵکی کوردسـتان پشـتیوانانی ئەمینی حیزبی دێموکراتی کوردستان‌و سەرچـاوەی هێـزو توانامـان‌و بەتایبـەتی سـلاو بـۆ بنەماڵـە سـەربەرزەکانی شـەهیدان‌و زیندانی‌یـە سیاسـی‌یەکان‌و تێکۆشەرانی نێو سەنگەری خەباتی رزگاریخوازانەی نەتەوەییمان.

هاوڕێیان‌و هاوسەنگەران!

هـەموو قۆناغـەکانی خـەبات گـرنگ‌و ناسـکن‌و هـەموو رۆژانـی تێکۆشـان‌و تەنانەت هـەموو سـەعات‌و دەقیقـەکانمان بایـەخی خۆیـان هەیـەو بـەفیڕۆدانیان زیان بـە بزووتنـەوەی رزگاریخوازانـەی گـەلی ئێمـە دەگەیـەنێ. بـەو حاڵـە رێگـا بـدەن بڵـێین ئـەم کۆنگرەیـە لـە هەلومـەرجێکی ناسـکتردا پێـك هـاتوەو کـات‌و سـاتەکانی کـۆنگرە بایـەخێکی زیاتریـان بـۆ دوارۆژی حیــزب‌و بزووتنــەوەی رزگاریخوازانـەی گەلەکـەمان هەیـە. ئێمـە لـە کومیتـەی ناوەندی‌داو بـە پشـت بەسـتن بـە پشـتیوانیی تێکـڕای ئەنـدامانی حیـزب زۆر ئـەرکی گرنگمـان بـۆ نوێ‌کردنــەوەو بەرەوپێشــبردنی حیــزب خســتوونە سەرشــانی خۆمــان، زۆر بەڵێنیمان بە دۆستان‌و لایەنگرانی حیزبەکەمان داون، کە هەمووی ئەمانە دەبێ لـەم کۆنگرەیـەدا دوابڕیاریـان لەسـەر بـدرێ. کەوایـە ئـەم کۆنگرەیـە بـەردی مەحەکی جیددی بوونی ئێمە لە وادەو بەڵێن‌و بڕیارو پەسندکراوەکانمان دایە.

بەخۆشـیەوە کۆنفرانسـەکانی پـێش کـۆنگرە لـە هـەموو شـوێنێك بـە رادەیەکی زۆر لە خزمەتی وەدیهێنانی ئـەو ئامانجانـەدا بـوون کـە بـۆ کـۆنگرەو لەویش زیـاتر بـۆ دواڕۆژی حیـزب لەبەرچـاو گـیراون. ئێمـە شـانازی بـە هـەموو سـەرکەوتنەکانی رابـردووی حیزبـەوە دەکـەین‌و لـە کەم‌وکووڕی‌یەکانیشـیدا خۆمـان بـە شـەریك‌و بـەرپرس دەزانـین. بـەڵام بـە دڵنیایی‌یـەوە دەکرێ بڵـێین کۆنفرانســەکانی کــۆنگرەی چــاردەیەم هــەم لــە رووی بــاس‌و لێکدانــەوە سیاسی‌یەکان، هەم لە بارەی رەچاوکردنی رێوشوێنە دێموکراتیکەکان‌و هەم لـە روانگەی هەڵبـژاردنی نوێنـەران‌و پێکهاتـەو جۆراوجـۆریی نوێنەرانـەوە نموونـەو نوێنگــەی وەفــاداری بــە بــەڵێن‌و پــەیمان‌و لێــبڕاوی لەســەر ئــاڵوگۆڕە دێموکراتیکەکان بەرەو نوێکردنەوەی حیزب‌و بەرەوپێشبردنی بـوون. تـەرکیبی ئەنــدامانی ئــەم کۆنگرەیــە شــاهیدی دەدا کــە تێکۆشــەرانی حیــزب لــە کۆنفرانسەکان دا چەندە پابەنـدی ئـەو پڕەنسـیپانە بـوون کـە زیـاتر لـە سـاڵێك پێش ئێستا بە ناوی "هێڵە گشـتی‌یەکانی رێبـازی ئێمـە" رامـان گەیانـدن. وەك لەبیرمانە بەرزترین رادەی بەشداریی ژنـان لـە کـۆنگرەدا شـتێك زیـاتر لـە ٦٪ی ئەندامانی کۆنگرە بوو، کەچی دەبینین بەخۆشی‌یەوە ئەم رێژەیە لـە کـۆنگرەی چاردەیەم دا گەیشتۆتە نیزیك ١٩٪.

جۆراوجۆریی پێکهاتەی کۆنگرە پێمان دەڵێ کـە لـە بـاری بەشـداریی لاوان‌و رووناکبیرانیشــەوە هــەنگاوی گــەورەمان بــەرەوپێش هەڵێناونــەوە. بۆیــە ئــەو هیوایـە بـەهێزە کـە هـەروەك لـە هێڵـە گشـتی‌یەکان دا بـەڵێن دراوە ئۆرگـانی رێبــەریی هەڵبــژێراوی ئــەم کۆنگرەیــەش هــەر ئــەم جۆراوجـۆری‌و هاوبەشــی‌و بەرەوپێشچـوون‌و نوێبوونەوەیـە بەخۆیـەوە ببینـێ. بـە هـەرحاڵ بەشـدارانی

کۆنگرەی چاردەیەم بەرپرسایەتیی قورسیان لەسەرشانەو دەبێ خۆیان بۆ وەدیهێنانی چاوەڕوانییەکانی ئەندامانی حیزبو بەگشتی خەڵکی کوردستان ئامادە کردبێ. زامنی سەرکەوتنی ئەم کۆنگرەیە لە وەدیهێنانی چاوەڕوانییەکان دا بەشداریی چالاکانەو ئوسوولیی ئەندامان لە باسو لێکدانەوەکانو گەلاڵەی بڕیارنامەو بەڵگەنامەکان دایە. سەرکەوتنی یەك یەکی ئێمەش لە بەجێگەیاندنی ئەرکەکانمان وەك ئەندامی کۆنگرە لە گرەوی ئەوە دایە کە ئەوەی بیروبۆچوونو لێکدانەوەمان پێدیکتە دەکا تەنیاو تەنیا قازانجی حیزبەکەمانو بزووتنەوەکەمانو مەسەلەی ڕەوای گەلەکەمان بێ.

لێکدانەوەو هەڵسەنگاندنی هەلومەرجی قۆناغی ئێستای خەباتی حیزبەکەمان بۆ هەڵبژاردنو دەست نیشانکردنی سیاسەتو ڕێبازی تێکۆشانی لەمەودوامان ئەرکێکی گرنگە. ئێمە لە دنیایەك دا دەژیینو خەبات دەکەین کە دیاردەکان پێکەوە بەستراونو شوێن لەسەر یەکتر دادەنێنو کاریگەریی لە یەکتر وەردەگرن، بەتایبەتی خەباتی سیاسی بۆ بەدەست هێنانی مافو داخوازەکانی گەلێك لە زۆر جەمسەرەوە بە زۆر پارامیتری نێوخۆییو دەرەکییەوە گری دراوە. بۆیە لەم ڕاپۆرتەدا بەپێویست دەزانین ئەگەر بە کورتییش بێ ئاوڕ وەسەر ئەو ئاڵوگۆڕانە بدەینەوە کە بەسەر هەلومەرجی نێوخۆییو ناوچەییو نێونەتەوەییدا هاتوونو بەجۆرێك لەجۆران پێوەندی بە خەباتی ڕزگاریخوازانەی حیزبەکەمانو نەتەوەکەمانەوە پەیدا دەکەن:

پێوەندی‌یە نێونەتەوەیی‌یەکان

بەپێچەوانەی ساڵەکانی کۆتایی سەدەی بیستەمو تەنانەت ساڵەکانی سەرەتای سەدەی بیستویەکەم کە پێشان ململانەیەکی توند بەسەر پێوەندی‌یە نێونەتەوەیی‌یەکان دا زاڵ بوو، و دواتر جێگای خۆی دا بە هێندێك ململانەی ئارامترو زیاتر ڕانەگەیەندراوی دەسەڵاتە گەورە ئابووری‌و سیاسی‌یەکان، لە ساڵانی نێوان دوو کۆنگرەی سێزدەیەمو چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا فەزای زاڵ بەسەر پێوەندیی نێوان دەوڵەتان، بەتایبەتی دەسەڵاتە گەورەکان دا، فەزای هاوکاری بۆ چارەسەری گیروگرفتەکانی نێوان خۆیان لەلایەك‌و ئەو گیروگرفتە ناوچەیی‌و جیهانی‌یانە کە هەرکامەی بەجۆرێك قازانج‌و لێکدانەوەی خۆیانی تێدا دەبیننەوە لە لایەکی دیکە بوو. ئەگەر تا چەند ساڵ لەمەوبەر لەنێوان ئورووپاو ئەمریکاو لەوانیش زیاتر لەنێوان ئەم دووانەو دوو دەوڵەتی گەورەی چین‌و رووسیە لە زۆر مەسەلەی پێوەندیدار بەم یان ئەو وڵات دا ململانەو کێشە رووی دەداو کاری گەیاندبووە جێگایەك کە هێندێك دەوڵەتی سەرەڕۆو قانوون شکێنی وەك کۆماری ئیسلامی دەیان توانی لەو ناتەبایی‌یانە بە قازانجی سیاسەتەکانی خۆیان‌و بردنە پێشی ئامانجە نارەواکانیان کەڵك وەرگرن، ئێستا ئورووپاو ئەمریکاو لە زۆر حاڵەت دا چین‌و رووسیەش هەوڵ دەدەن بە بۆچوون‌و هەڵوێستی هاوبەشەوە لەگەڵ گیروگرفتە جیهانی‌و ناوچەیی‌یەکان دا بەرەوڕوو بنەوە.

لێك نیزیکبوونەوەی هەڵوێستی دەسەڵاتە گەورەکان‌و هەوڵدانیان بۆ گرتنی هەڵوێستی هاوبەش بەرامبەر بە کێشەو گیروگرفتە ناوچەیی‌یەکان فەزایەکی

پێك هێناوە کە لەودا هیوا بە چارەسەری هێندێك کێشەی لەمێژینەی وەك کێشەی ئیسرائیلو وڵاتانی عەرەبی پتر بێتو ئاسۆی جیهانێکی ئارامترو پێوەندییەکی سالمتری نێوان دەوڵەتانو هێزە دەسەڵات بەدەستو کەم دەسەڵاتەکان روونتر بێتە بەرچاو. گومان لەوەدا نیە کە هەرچەند جەمسەربەندی بە شێوەی دەورانی شەڕی ساردو بوونی دوو ئوردووگای سۆسیالیستیو سەرمایەداری ئەمڕۆ لە ئارادا نیە، ململانە لەسەر بەدەستەوە گرتنی بەشێکی زیاتر لە بازاڕی جیهانیی سەرمایەو قازانجە ئابووریو بازرگانییەکان هەروا بەردەوامەو هەرکام لە دەسەڵاتە مەزنە ئابوورییەکان لە گەڕان بەدوای دابینکردنی زیاتری قازانجەکانی خۆیان دا لە هەوڵی یارگیریو بەدەستەوەگرتنی بەشێکی زیاتر لە بازاڕی جیهانی رانەوەستاونو راناوەستن. بەڵام گرنگ ئەوەیە لە مەسەلە چارەنووس سازەکان داو بەرامبەر بەو مەترسییانە کە هەڕەشە لە ئاشتیو ئارامی لە رادەی جیهانیدا دەکەن، تا رادەیەکی باش یەکدەنگنو مل بە ملە لەسەر قازانجە تایبەتییەکان لە فەزایەکی سالمترو ئارامتردا بەرەوپێش دەچێ.

تا ئێستاش رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان کە دەبوو لە چارەسەری گیروگرفتە نێونەتەوەییو ناوچەییەکان دا نەخشی چالاكو کاریگەری هەبێ زۆرتر لە پەراوێزدا نەخش دەگێڕێو بڕیاری سەرەکیو قسەی یەکەم بە دەسەڵاتە مەزنەکانە. بەو حاڵەش کەمبوونی ئاڵۆزییەکانی نێوان ئەو دەسەڵاتانە زەمینەی پێك هێناوە کە رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان هەر نەبێ لە داهاتوودا نەخشێکی زیاتری پێبسپێردرێو ئامادەبوونی لە چارەسەری گیروگرفتە هەرێمییەکان دا بەرچاوتر بێ. ئامادەبوونی چالاکانەی

ئەم ڕێکخراوە لە کۆبوونەوەو کۆنفرانسە جیهانیو ناوچەیییەکان داو نەخش گێڕانی ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان لە هێندێ شوێنی ئالۆزی وەک ئەفغانستانو دارفووری سوودان سەرەتایەکی باشن بۆ ئەوەی ئەو ڕێکخراوە لە دواڕۆژدا شوێنەواری بەرچاوتری لە دابینکردنی ئاشتیو ئارامیو هێورکردنەوەی ناوچە هەڵگیرساوەکانی جیهان دا هەبێ.

تیرۆریزمو بەربەرەکانیی تیرۆریزم

یەکێك لە بەرچاوترین دیاردەکانی ئەم سەردەمەمان لە ڕادەی جیهانیدا بوونی تیرۆریزم لە لایەكو هەوڵی بەربەرەکانی بە دژی تیرۆریزم لە لایەکی دیکەیە. ئەو شەڕو بەربەرەکانییە کە لە ساڵدا بە میلیارد دۆلار خەرج بەسەر بوودجەی دەوڵەتانی پشتیوان یان دژی تیرۆریزم دا دەسەپێنی، لەڕاستیدا یەکێك لە گرنگترین دیمەنەکانی ئەو لێك نیزیکبوونەوەیەیە کە گوتمان لە نێوان دەسەڵاتە گەورەکان دا پێك هاتووەو بە شتێکی موسبەتو دەسکەوتێکمان لە قەڵەم دا. دیاردەی تیرۆریزم ئێستا ئیدی بۆتە مەترسییەك کە هەڕەشە لە ئارامیو سەقامگیری لە بەشی هەرە زۆری وڵاتانی جیهان دا دەکا. بەڵام ئەو بەربەرەکانییە کە بە باوەڕی ئێمە یەکێك لە گرنگترین ئەرکەکانی مرۆڤایەتیی پێشکەوتوویە تا ئێستا لە دوو بارەوە کەمایەسیی بنەڕەتیی تێدا هەیە:

یەکەم ئەوە کە ئێستاش پێناسەیەکی ڕوون لە تیرۆریزم نەکراوەو سنووری نێوان تیرۆرو شەڕ، تیرۆرو خەباتی ئازادیخوازانەو تیرۆرو بەربەرەکانیی ڕەوا ڕوون نەکراوەتەوەو تەنانەت هەڵوێستی وڵاتە هەرە مەزنەکانیش بەرامبەر ئەو دیاردەیە لێڵیو ناڕوونییەکی بەرچاوی پێوە دیارە. ئەو ناڕوونیو

نایەکدەنگییە جیهانییە لەسەر تەعریف‌و نێوەرۆکی تیرۆر بۆتە مایەی ئەوە کە جاروبار سەرسەختترین لایەنگرانی تیرۆرو تیرۆریزم‌و بۆ دەرەوە ناردنی تیرۆر وەك دەوڵەتی کۆماری ئیسلامییش خۆیان بە دوژمنی تیرۆریزم‌و تەنانەت قوربانیی تیرۆریزمیش لە قەڵەم بدەن.

دووەمیش ئەوەیە تا ئێستا کۆمەڵگای جیهانی‌و لەسەرووی هەمووشیەوە دەسەڵاتە مەزنە سیاسی‌و دیپلۆماسی‌و ئابووری‌و نیزامی‌و فەرهەنگی‌و زانیارییەکان تەنیا شەڕی دیاردەی تیرۆریزم ـ ئەویش بە ناڕوونی‌و نیوەچڵی ـ دەکەن‌و کاریان بەسەر ناسین‌و لە ڕەگ‌و ریشە دەرهێنانی ماکی تیرۆریزمەوە نیە، بەومانایە کە هێشتا خۆیان بەوەوە خەریك نەکردوە کە بزانن تیرۆریزم لە چییەوە سەر هەڵدەداو هۆیەکانی سەرهەڵدانی چین. تەنانەت بە شێوەی جیددی شەڕ لەگەڵ سەرچاوە ئەسڵییەکانی تیرۆریزمیش نەکراوە، کە ئەمەیان بۆتە هۆی ئەوەی هەڵخەڵەتاوان لەم لاو لەولا سەریان تێدا بچێ‌و ئەوانەش کە لە پشتیان ڕاوەستاون‌و دەیان نێرنە مەیدانی جینایەت خوڵقاندن، یان خۆ بە هیلاك دان بێ سزادران بۆی دەربچن. بە باوەڕی ئێمە هەوڵی ناسینی ڕەگ‌و ریشەی تیرۆریزم‌و سەرچاوەی تیرۆریزم هەم زەمانی بەربەرەکانی دژی تیرۆر کورت دەکاتەوەو هەم تێچووی خەرجەکانی دێنێتە خوار.

دەسەڵاتە گەورەكانو گەلانی زۆرلێكراو

دیاردەیـەكی موسـبەت كـە لـە سیاسـەتی نێونەتەوەییدا هاتۆتـە ئـاراوەو كەمو زۆر كاری پێكراوە، هەڵوێستی دەسەڵاتە گـەورەكان بەرامبـەر بـە مـافو ئازادییەكانی گـەلانی بندەسـتو زۆرلێكـراوە. ئەگـەر تـا دوا دواكـانی سـەدەی رابردوو هەموو جۆرە وەدەنگ هاتنێكی كۆمەڵگای جیهانی بـە بیـانووی دەسـت تێوەرنەدانی كاروباری نێوخـۆیی وڵاتانـەوە رەت دەكرایـەوە، لـە دوا سـاڵەكانی سـەدەی بیسـتەم دا شـتێك بـە نـاوی دەسـتتێوەردانی رەوا هاتـە نێـو زاراوە سیاسییەكانی كۆمـەڵگای نێونەتـەوەیی. ئـەویش بـەو مانایـە بـوو كـە لـە هـەر جێیەك دەركەوت دوڵەتان مافو ئازادیـەكانی گـەلانی خۆیـان زەوت دەكـەن، كۆمەڵگای جیهانی بۆی هەبێ بە نـاوی دیفـاع لـە مـافی مرۆڤـەوە بێتـە دەنـگو پێشی سەرەڕۆییو تاوانی دژی ئینسـانیی دەوڵەتـەكان بگـرێ. لـەو كاتـەوە تـا ئێستا لە هێندێ شوێنی جیهان ئەو دەستێوەردانە رەوایـە كـراوەو رزگـاربوونی هێندێ میللـەتی ژێردەسـتەی لێ كەوتۆتـەوە كـە بـۆ وێنـە دەتـوانین ئامـاژە بـە بۆسنی هێرزەگۆئینو تیمۆری رۆژهەڵاتو كۆسۆڤۆ بكەین.

ئەگــەر زۆربــەی ئەمانــە بــە بڕیــار یــان پشــتگیریی رێكخــراوی نەتــەوە یەكگرتووەكانو زیاتریش لەسەر دەستی زلهێزەكان هاتوونە دی، جێگای داخـە لە هەر جێیەك ئەو زلهێزانە قازانجی تایبەتیی خۆیان تێدا نەدیتبێ بەرامبـەر بـە پێشێلكردنی مافو ئازادییەكانی گەلانی بندەستو چەوساوە بێـدەنگ بـوونو تەنانەت جاری وابووە پشتی دەوڵەتە سەرەڕۆكانیشیان گرتـوە. ناتـەباییو دوو جـۆریی هەڵوێسـتی زلهێزەكـان دەتـوانین بـە زەقـی بەرامبـەر بـە پێشـێلكرانی مافو ئازادیـەكانی گـەلی كـورد لـە هێنـدێك بەشـی كوردسـتان دا ببینـین، لـە

حالێـك دا ئـەو هێزانــە تــا رادەیــەکی کاریگــەر پشــتیوانیان لــە وەدیهــاتنی بەشێکی بەرچاو لە مافەکانی گەلی کـورد لـە باشـووری کوردسـتان کـردوە ـ کـە ئەمەیان جێگای رێزو پێزانینە ـ بەرامبەر بە سـەرکوتی گـەلی کـورد بـە تایبـەتی لـە تورکیـەو ئێـران متــەقیان لێـوە نـەهاتوەو تەنانـەت پشتیوانییشـیان لـە هەڵوێستی تورکیە کردوە. بەو ئاواتە ئەو "بانێكو دوو هـەوا"یـە لـە هەڵوێسـتی زلهێزەکان دا کۆتایی پێ بێو ئەگەر بە دەخاڵەتی رەواش نەبێ، هـەر نـەبێ بـە پشـتیوانیی رەوا لـە داخـوازە بەرهەقـەکانی گـەلی کـورد لـە بەشـەکانی دیکـەی کوردستانیش دا بە پرەنسیپ بوونی خۆیان نیشـان بـدەنو رێـزو ئەمەگناسـیی هەموو نەتەوەی کورد بۆخۆیان مسۆگەر بکەن.

سیاسەتی ئەمریکا بەرامبەر بە ناوچەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست

ناکرێ باس لەپێوەندییە نێونەتەوەییەکان بکەینو ئاماژە بـە سیاسـەتو نەخشـی وڵاتــە یـەکگرتووەکانی ئـەمریکا نەکـەین کـە وەك گـەورەترین زلهێـزی جیهان ئەمڕۆ لە زۆربەی مەسـەلە جیهـانیو ناوچـەییەکان دا نەخشـی چـالاكو کاریگەر یـاری دەکـا. کاریگـەریی رۆڵـی ئـەمریکا لەسـەر مەسـەلەکانی جیهـانی ئەمڕۆ لەوە بـەربڵاوترە کـە لێـرەدا ئامـاژە بـە هـەموو لایەنـەکانی بکـرێ. بۆیـە تەنیا باس لە سیاسەتی ئـەمریکا بەرامبـەر بـە رۆژهـەلاتی نێوەڕاسـتو پتریش ئەو بەشە دەکەین کە بە جۆرێك پێوەندیی بە خەباتی خەڵکی کوردسـتانو ئـەو وڵاتانەوە هەیە کە کوردستانیان لەنێوان دا دابەش کراوە.

ئەوەی لـە سیاسـەتی بەڕێوەبەرایـەتیی وڵاتـە یـەکگرتووەکان بەرامبـەر بـە رۆژهەڵاتی نێوەراست روونو ناسراوە پشـتیوانیی ئـەو دەوڵەتـە لـە ئیسـرائیلو

ئەمنیەتی ئیسرائیله، که ئەمەیان وەك پارێزگاری لـه میللـەتێك زۆر لـه جێگای خـۆی دایـه، بـەڵام جێـی داخـه کـه ئـەمریکا مەسـەلەکانی ئـەو ناوچـه گـرنگو سـتراتیژیکه زیـاتر لـه روانگـەی ئەمنیـەتی ئیسـرائیلەوه سـەیر دەکـاو هەرچـی پێوەنـدیی بـەو ئەسـڵەوه نـەبێ، بایـەخێکی کـەمتری پـێدەدا. ئێسـتا جێـی خۆشحاڵییه که وا دیاره واشینگتۆن بڕیاری داوه رێگاچارەیەکی ئابڕوومەندانـه بۆ مەسەلەی فەلەستین بدۆزێتەوه. بەڵام بەرامبەر به مەسەلەکانی دیکـەی ئـەو ناوچـەیه کـه گرنگترینیـان مەسـەلەی کـوردە ئـەمریکا نـەك هـەر سیاسـەتێکی چـالاکی نیـه، بگـره سیاسـەتێکی روونیشـی لـه خـۆی نیشـان نـەداوه. جـارێ مەسەلەی رۆژهەڵاتی نێوەراستی گەورەو دێموکراتیزه کردنـی ئـەم ناوچـەیه بـه هەر هۆیەك بوو، هەر پاش هێنانه گۆڕی بایـەگانی کـراو ئێسـتا بـۆ چـوار سـاڵ دەچێ که باسی لێوه ناکرێو ناوی لێوه نابرێ. پاشان هەڵوێسـت بەرامبـەر بـه دوو وڵاتی ئەم ناوچەیه (سووریەو ئێـران) کـه هەرکامیشـیان بەشـێك لـه خـاکی کوردسـتانیان تێـدا هەڵکـەوتوه، کەوتۆتـه سـێبەری وەزعییـەتی ئەمنیـەتیی عێـراقو هێزەکـانی ئـەمریکا لـه عێـراق. ئێمـه قـەت بانگـەوازمان بـۆ هێرشـی نیزامیی ئەمریکایان هەر هێزێکی بێگانه بۆ سـەر ئێـران نـەکردوەو ناشیکەین. بەڵام قسه لەوەیه ئەگەر رۆژێك له رۆژان هەڵوێستی ئەمریکا بەرامبەر بـه ئێـران ورەو هۆمێدی به بەشێکی زۆر له خەڵکی ئێـران دەدا ئـەوه زیـاتر لـه دوو سـاڵه سیاسەتی ناڕوونی ئەمریکا بەرامبـەر بـه کۆمـاری ئیسـلامی خـەڵکی ئێرانـی لـه جیـددی بـوونی ئـەمریکا لــه ڕووبــەڕوو بوونــەوەی ئــەو رێژیمــەدا خســتۆته گومانەوه.

بە باوەڕی ئێمە ئەمریکا بەرامبەر بە ئێران زۆرجار تووشی لێکدانەوەی نادروست بووە. هەر ئەو کاتە کە سیاسەتی (مهار دوگانە)ی بە قازانجی کۆماری ئیسلامی گۆڕی نەیدەزانی کە هەتا کۆماری ئیسلامی مابێ نە خەڵکی ناوچەکەو نە دۆستانو دواتر هێزەکانی ئەمریکاش لە ناوچە ئەمنیەت بە خۆیانەوە نابینن. ئێستاش جێگای سەرنجە کە ئەو زلهێزە بۆ دابین کردنی ئەمنیەتی عێراق - ئەمنیەتێك کە بەشێکی زۆری بەدەستی ئێرانو بەکرێگیراوانی لە خەڵکی عێراق زەوت کراوە- داوای کۆمەك لە کۆماری ئیسلامی دەکاو هێشتا تەنانەت ئەو گومانەشی نەڕەوییوە کە ڕێژیمی ئیسلامی دەیەوێ کۆمەك بە سەقامگیر بوونی وەزعی عێراق بکا - لە حاڵێك دا بۆ هەموو شارەزایان ئاشکرایە کە کۆماری ئیسلامی دژی هەموو ئاڵوگۆڕەکانی عێراقی تازەیە، هەر لە سیستمی لائیکەوە بگرە تا دەگاتە دێموکراتیزە کردنی کۆمەڵو بە تایبەتیش بەرەسمی ناسینی مافەکانی خەڵکی کوردستان. جا چۆن دەکرێ چاوەڕوان بین ئەو دەوڵەتە کۆمەك بە سەقامگیر بوونی وەزعی عێراقو چوونە پێشی ئامانجە هاوبەشەکانی دەوڵەتی ئەمریکاو خەڵکی عێراق بکا؟

بە تێفکرینی ئێمە تەنانەت هەڵوێستە توندەکانی ئەمریکا بەرامبەر بە کۆماری ئیسلامییش بێ هەڵەو کەمو کووڕی نەبوون. دەلیلی واشینگتۆن بۆ بەرەنگار بوونەوەی کۆماری ئیسلامیو داوای لە گەمارۆ خستنو ناراستەوخۆ هەڕەشەی نیزامییشی زیاتر هەوڵی ڕێژیم بۆ دەستراگەیشتن بە چەکی ئەتۆمیو پاشانیش دژایەتیی ڕێژیم لەگەڵ رەوتی ئاشتیی نێوان عەرەبو ئیسرائیل یان پشتیوانی لە تێرۆریزم بووە. لە حاڵێك دا ئەم مەسەلانە بۆ بەشێکی زۆری

كۆمەڵگەی ئێران گرنگ نین‌و لە ڕاستی‌دا داخوازەكانی خەڵكی ئێران لەو جێیەڕا دەست پێ‌دەكەن كە ئەو بابەتانە تەواو دەبن. داخوازی واز هێنان لە هەوڵی خۆچەكدار كردن بە چەكی ئەتۆمی یان دژایەتیی ڕەوتی ئاشتی ناتوانێ خەڵكی ئێران وەجووڵە بخا. داخوازی گەلانی ئێران، دێموكراسی، ئازادی، مافی مرۆڤ، مافی نەتەوایەتی‌و مافی ژنان‌و شتی لەو بابەتەیەو ئەمانەن كە دەتوانن خەڵكی وڵاتی ئێمە وەحەرەكەت بخەن.

ئەگەرچی ڕاپۆڕتی هێندێك لە دەزگا زانیاری‌یەكانی ئەمریكا لە بارەی واز هێنانی كۆماری ئیسلامی لە وەدەستهێنانی چەكی ئەتۆمی‌یەوە، بە بۆچوونی هێندێك كەس‌و یەك لەوان ئەحمەدی‌نەژاد سەركەوتنێك بۆ كۆماری ئیسلامی‌یە، بەڵام بەش بەحاڵی خۆمان ئەو ڕاپۆڕتەو ئاشكرا كردنەكەی ـ چ ئەو ڕاپۆڕتە دروست بێ چ نادروست ـ بە هەنگاوێكی موسبەت بەرەو دەركی دروستی ئەمریكا لە وەزعی ئێران‌و گرتنی هەڵوێستی ئوسوولی دەزانین. هەق وایە دنیای دەرەوە لە ڕووبەڕوو بوونەوە لەگەڵ كۆماری ئیسلامی دا باس لەو تۆمەتانە بكا كە هەم بە ئاسانی سابیت دەكرێن‌و هەم دەتوانن خەڵكی ئێران بجووڵێنن، سەركوتی ئازادی‌یەكان، پێشێلكردنی مافی مرۆڤ و مافی گەلان، داخستنی ڕۆژنامە جیابیرەكان، گرتن‌و ئازارو ئەشكەنجەو ئێعدامی ئازادیخوازان لەو تاوانانەن كە سەرانسەری كارنامەی ٢٩ ساڵەی كۆماری ئیسلامی‌یان پڕ كردۆتەوەو دارو بەردی خاكی ئێران شاهیدی‌یان بۆ دەدا.

رۆژهەلاتی نێوەراست

وەك لە جێیەکی دیکەی ئەم راپۆرتە ئاماژەی پێکرا بەداخەوە لەلای زلهێزەکانو لە زۆر کۆڕو کۆمەڵی نێونەتەوەیی‌دا مەسەلەی رۆژهەلاتی نێوەڕاست لە کێشەی نێوان ئیسرائیلو فەلەستین یان کێشەی ولاتانی عەرەبی‌و ئیسرائیل دا خولاسە دەبێتەوە. لە حالێك دا ـ لەگەڵ هەموو گرنگی‌و بایەخی دابین بوونی ئەمنیەتی ئیسرائیلو مافو ئازادی‌یەکانی خەڵکی فەلەستین ـ شاراوە نیە کە لە رۆژهەلاتی نێوەراست دا جگە لە مەسەلەی فەلەستین هەر لە باری مەسەلەی نەتەوایەتی‌یەوە هێندێ مەسەلەی دیکەش بە چارەسەر نەکراوی ماونەوە کە لە هەموویان گرنگتر مەسەلەی کوردە. جێگای خۆشحاڵی‌یە کە مەسەلەی کورد لە عێراقو بە رواڵەت مەسەلەی فەلەستینیش رێگای خۆیان بەرەو چارەسەر گرتۆتە بەرو ئاواتەخوازین بە زوویی بە سەرەنجامی دلخواز بگەن. بەلام هەموو ئەوانەی قازانجیان لە دابین بوونی ئاشتی‌و هێمنی لەو ناوچەیەدا هەیە دەبێ بزانن هەتا ئەو وەختەی رێگاچارەیەکی گونجاو بۆ هەموو مەسەلەکانو پێش هەموانیش مەسەلەی کورد نەدۆزراوەتەوە چاوەڕوانیی سەقامگیر بوونی ئەو ناوچەیە چاوەڕوانی‌یەکی بەجێ‌و واقیع بینانە نیە. کەوابێ ئەرکی هەمووانە هەرکەس بەپێی جێگەو پێگەی خۆی هەوڵ بدەن مەسەلەی کورد رێگاچارەیەکی بەکردەوەی بۆ پەیدا بێ تا ناوچەکەش بکەوێتە ئەمنیەتێکی دایمی‌و قازانجی لایەنە پێوەندیدارەکانیش دابین بێ.

مەسەلەی کورد

که باس له مەسەلەی کورد دەکرێ مەبەست مەسـەلەی نەتەوەیـەکی نیزیـك له چل میلیۆن کەسی له یـەکێك لـە گـرنگترین ناوچـە سـتراتیژیەکانی جیهانـە کەخۆیو وڵاتەکەی بە دوور لە ویستو کاریگەریی خۆی بـە سـەر چـەند وڵات دا دابەش کراونو تا ئێستا لە مافی دیاریکردنی چارەنووسـی خـۆی بێبەشـەو بـۆ وەدەستهێنانی ئەو مافە رەواو سروشتییە خەبات دەکا. راستییەکی تاڵـە کـە هەتا ئێستاش مەسەلەی کورد بەو مانـا پـڕ بـە پێسـتەی لـە هیچـکام لـە کـۆڕو کۆمەڵە نێونەتەوەییەکان دا باسی لێوە ناکرێو ناوەندەکانی بڕیار لـە جیهـان دا بـەبێ تـەفاوەتی بـە پـەنای دا تێدەپـەڕنو لـە پێنـاوی قـازانجی ئـابووریو بازرگانیـدا خـۆی لێ دەبـوێرن. بـەو حاڵـە ئێسـتا ئیـدی کـوردو کوردسـتانو مەسـەلە رەواکـەی نەتـەوەی کـورد بـۆ ناوەنـدەکانی بڕیـارو کـۆڕو کۆمەڵـە سیاسییەکانی جیهان وەك جاران نامۆو نەناسراو نینو تەنانـەت لـە زۆر شـوێن ناوی کورد سۆزو خۆشەویستی بۆلای خۆی رادەکێشێ.

شـتی دیکـەی جێگـای ئومێـد ئەوەیـە کـە هەسـتی نەتەوایـەتیو وشـیاریی سیاسی لە هەموو بەشەکانی کوردسـتان زۆر بـەرەوژوور چـووە. لەگـەڵ هـەموو هـەوڵو تەقەلایـەکی دەوڵـەتانی حـاکم بەسـەر کوردسـتان دا بزووتنـەوەی رزگاریخوازانـەی نەتـەوەی کـورد نـەك هـەر دانـەمرکاوە، بـەڵکوو رۆژ بـە رۆژ گەشەدارترو وشـیارانەترو رادیکـاڵ تـر بـووە. لـە هـەمووی گـرنگتر ئەوەیـە کـە هاوپێوەندییەکی کەم وێنـە لـە نێـو کـوردی هـەموو پارچـەکانی کوردسـتان دا هەیـە. سـەرکەوتنو تێشـکانی بزووتنـەوەی کـورد لـە هـەر بەشـێك دا هـەموو بەشەکانی دیکە وەك یەك دەهەژێنێ. لە یەك قسـەدا رۆڵـەکانی نەتـەوەی کـورد

خۆیـان وەك یـەك نەتـەوەو خاکەکـەیان وەك یـەك وڵات دەناسـن‌و لـە شـایی‌و شینی یەکتردا هەموولایەکیان بەشدارن.

ناتەواویی بەرچاو لە بزووتنـەوەی رزگاریخوازانـەی نەتـەوەیی گـەلی کورددا پەرش‌و بڵاویی هێزە پێشڕەوەکانیەتی. هەر ئەمەش کۆسـپێکی گـەورەی سـەر رێگـای گەیشـتنی ئـەو گەلـە بـە مافـە رەواو مێژووییـەکانی خۆیـەتی. وەك دەزانین نەك هەر کوردی هەموو بەشەکانی کوردستان نـەیان‌توانیـوە لـە رێگـای حیزبە خەباتگێرەکانەوە ستراتیژی‌یەکی هاوبەش بۆ تێکۆشـانی خۆیـان دیـاری بکەن، بەڵکوو هێزە سیاسییەکانی یەك یەکی پارچـەکانیش تـا ئێـرە دەسـتیان بە پلاتفۆرمێکی هاوبەش بۆ خەبات‌و بەرنامەیەکی هاوبەش بۆ ئێسـتاو دوارۆژی خەباتەکەیان رانەگەیشتوە. لەمانـەش خـەراپتر ئەوەیـە کـە لـە هێنـدێ بەشـی کوردسـتان هاوکـاریی نێـوان هێـزە سیاسـی‌یەکانی کـورد رەوتـی پێچـەوانە دەپێـوێ‌و هـەرجارە ناجارێـك لـەتبوونی یـەکێك لـە رێکخـراوە خـەباتگێڕەکان کۆشکی هیـوای کـورد دەلـەرزێنێ. بـە بـاوەڕی ئێمـە نـاکۆکی‌و جیـاوازیی بـیرو بۆچوونی هێزە سیاسی‌یەکانی کورد لە سەردەمی وشیاریی گـەلان دا نـەك هـەر کارەسـات نیـە، بـەڵکوو شـتێکی سروشـتی‌و تەنانـەت نیشـانەی پێگەیشـتنی فکرییشە. گیرو گرفتی گەورە وێك هەڵنـەکردن‌و هاوکـاری نـەکردنی نێـوان ئـەو هێزانەیـە کـە لـە بەشـی زۆری‌دا ئاکـامی خۆپـەرستی‌و پـاوانخوازیی ئـەم یـان ئەولایـەنی نێـو بزووتنـەوەی کـوردە. ئەگـەر هەسـتی بەرپرسـایەتی بـە سـەر هەمووان دا زاڵ بێ‌و قازانجی گشتیی گەل‌و نیشتمان وەپێش قـازانجی حیزبـی‌و رێکخراوەیی بخرێ، هەم بزووتنەوەی کورد لە هەرکام لـە بەشـەکان دا دەتوانـێ رەوتی لێك نیزیك بوونـەوەو هاوکـاریی هێـزە سیاسـی‌یەکان بگرێتـە بـەرو هـەم

کوردی هەموو بەشەکانیش لەگەڵ هەموو جۆراوجۆرییەکی هەلو مەرجی خەبات ئەوەندە خاڵی هاوبەشیان لە نێوان دا هەن کە بتوانن لە سەریان رێك کەون‌و هاوکاری بکەن بێ ئەوەی زەبر لە پێوەندییە تایبەتییەکانی هیچ لایەنێك بوەشێنێ.

ئێمە پێمان وایە دەبێ ئەم کۆنگرەیە بە بڕیارێکی بەرپرسانە کومیتەی ناوەندی رابسپێرێ کە ئەرکی هەوڵدان بۆ لێك نیزیکبوونەوەی هەموو حیزب‌و رێکخراوەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان لە ریزی هەرە پێشەوەی ئەرکە خەباتگێڕانەکانی دابنێ‌و بە مایە لە خۆدانان‌و بە گرنگتر زانینی قازانجی گشتیی بزووتنەوە تێبکۆشێ لە زووترین دەرفەتی گونجاودا هاوپەیمانییەك ـ لە ژێر هەر ناوێکدا بێ ـ لە نێو حیزب‌و رێکخراوە تێکۆشەرەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان دا دروست ببێ. هەر وەك بە دروستی دەزانین کۆنگرە کومیتەی ناوەندیی تازە رابسپێرێ بە نۆرەی خۆی لە پێناوی داڕشتنی ستراتیژییەکی هاوبەش بۆ بزووتنەوەی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان دا تێبکۆشێ. رەنگە شاراوە نەبێ کە بە جێگەیاندنی ئەو ئەرکە پێش هەمووان لە حیزب‌و رێکخراوە سیاسییەکانی باشووری کوردستان‌و بەتایبەتی دوو حیزبی سەرەکی پارتی دێموکراتی کوردستان‌و یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان چاوەڕوان دەکرێ، بەڵام ئەمە بەو مانایە نیە کە هێزە سیاسییەکانی دیکە خۆیانی لێ‌ببوێرن یان نەتوانن نەخشی تێدا بگێڕن.

ئێران

ڕێـژیمی کۆمـاری ئیسـلامی وەك هەمیشـەو زیـاتر لـە جـارانیش لـە سـەر سیاسـەتە دژی ئینسـانیو وێرانکـەرەکانی بەردەوامـە. لـە پـاش هەڵبـژاردنی مەجلیسـی حەوتـەم کـە قـۆڵی پـاوانخواز تـوانی زۆربـەی زۆری کورسـییەکان بەدەسـت بێنـێو بەتایبـەتی پـاش دوا هەڵبـژاردنی سـەرکۆماری کـە توانیـان مۆرەیـەکی وەك ئەحمـەدی نـەژاد بێننـە سـەرکار، ئـەم ڕێژیمـە هەسـتی بـە یەکدەستی لە نێـو دەسـەڵات دا کـردوە. لـە مـاوەی نێـوان دوو کـۆنگرەی ١٣و ١٤ی حیزبەکـەمان دا ئێـران بەگشـتیو کوردسـتان بەتایبـەتی شـەپۆلێکی بەربڵاوتر لە گرتنو زینـدانو ئیعدامو راونـانی ئـازادیخوازان بـە تایبـەتی ژنـانو خوێنـدکارانی بـەخۆوە دیـوە. ژمارەیـەکی زیـاتر لـە ڕۆژنامـەو گۆڤـارە نادەوڵەتییـەکان داخـراونو ژمارەیـەکی زۆر زیـاتریش لـە ڕۆژنامەنووسـانو نووسەرە جودابیرەکان گیراون، حوکمی سەختو تەنانەت ئیعدامیان بـە سـەردا سەپاوەو هەر نەبێ ناچار کراون وڵات بەجێ بهێڵن یان کاری نووسـینو ڕۆژنامـە نووسییان لێ قەدەغـە کـراوە. چـاو خشـاندنێك بـە ڕاپۆرتـەکانی کومیسـیۆنی مافی مرۆڤ و بەگشتی دەزگاو کۆڕو کۆمەڵەکانی لایەنگری ئـازادیو مـافی مـرۆڤ دا دیمەنێکی سامناك لـە بـارودۆخی ئـازادیو مـافی مـرۆڤ لـە ئێـران دا دەخاتـە بەچـاو. ڕێـژیمی ئێـران لێـبڕاوە لەگـەڵ هـەر شـتێك کـە پێچـەوانەی ویسـتی کۆنەپەرسـتانەو پاوانخوازانـەی خۆیـەتی بەربـەرەکانی بکـاو ڕەگو ریشـەی بەرهەڵسـتو خـۆراگری لـە بـن دەربێنـێ. کەچـی بـە پێچـەوانەی ئـارەزووی کاربەدەستانی کۆمـاری ئیسـلامی بەربـەرەکانیی چـینو توێـژە ئازادیخوازەکـان هەتا هاتوە پتر پەرەی گرتوەو ئەگەریش ڕواڵەتی مەسەلەکە جـارو بـار ئـارامتر

هاتۆتە بەرچاو قەت بەمانای ئەوە نەبووە کە تووڕەیی‌و نارەزایەتی کەمتر بووبێ، یان ئازادیخوازان بەچۆکدا هاتبن‌و کۆڵیان دابێ.

لە لایەکی دیکەوە ئاژاوەگێڕیی کاربەدەستانی ئێران لە وڵاتانی دراوسێ‌و ناوچەی رۆژهەڵاتی نێوەڕاست، بەتایبەتی لە عێراق‌و لوبنان‌و فەلەستین لەو ساڵانەی دواییدا پەرەی گرتوەو رێژیمی ئیسلامی دیسان هەوای حکوومەتی جیهانیی ئیسلامی ـ دیارە بەرێبەرایەتیی خۆی ـ لە سەردایەو هەوڵ دەدا لە رێگای پەرەپێدانی تێرۆرو نائەمن کردنی وڵاتان بەتایبەتی وڵاتانی دراوسێوە هێژێمۆنیی خۆی بسەپێنێ. شان بە شانی ئەمانە، هەوڵەکانی رێژیم بۆ دەستڕاگەیشتن بە چەکی ئەتۆمی بەردەوامن‌و سەرپێچی بەرامبەر پەسند کراوەکانی شووڕای ئەمنیەتی رێکخراوی نەتەوە یەکگرتوەکان‌و ئاژانسی نێونەتەوەیی وزەی ئەتۆمی هەروا لە پەرەگرتن دایە. بەم جۆرە سیاسەتی نێو خۆیی‌و دەرەوەی رێژیمی ئیسلامی لە دوو ئەسڵدا خولاسە دەبێتەوە: بەربەرەکانی‌و خۆ راگرتن بەرامبەر بە هەر داخوازێکی رەواو ئینسانیی هاونیشتمانان لە نێو خۆی وڵات‌و دوژمن داتاشین‌و مل بادان بەرامبەر بە ویستی کۆمەڵگای جیهانی لە دنیای دەرەوەدا.

لە بەر هەمووی ئەوانە وا دێتە بەر چاو کە بەرەنگاری‌یەکی توندو تیژ بەرامبەر رەفتارو ئاکاری کۆماری ئیسلامی لە رێگا دایە. ئەگەرچی هەوڵەکانی کۆمەڵگای جیهانی زیاتر روویان لە فشاری ئابووری بۆ سەر رێژیمی ئیسلامی‌و ناچار کردنی بە خۆ رێکخستن لەگەڵ داخوازەکانی ئەو کۆمەڵگایەیە. بەڵام سەررەقی‌و کەللەشەقیی دەمراستەکانی رێژیم هەتا دێ ئەگەری هێرشێکی نیزامی بۆ سەر ئێران زیاترو وێچووتر دەکا. گرنگ ئەوە نیە هێرشێکی لەو

بابەتە بۆ ئەمساڵو ساڵێکی دیکەیە یان بۆ ماوەیەکی دوورتر. گرنگ ئەوەیە ئەگەری ئەو رووبەروو بوونەوەیە لە زیاد بوون دایە. خۆ ئەگەر هێرشێکی دەرەکی بۆ سەر ئێران بە تەواوییش لە دەستووری کاری زلهێزەکان بڕواتە دەر، خەڵکی ئێران ناتوانن وەزعی ئێستاو سیاسەتی ئێستای کۆماری ئیسلامی هەتا سەر تەحەممول بکەنو سەرەنجام بۆ یەکلا کردنەوەی حیسابی خۆیان لەگەڵ ئەم رێژیمە راپەرینێکی بەردرێژو بەربەرین بەرپا دەکەن.

بۆیە لە ئێستاوە هەم ئێمەو هەم هەر هێزێکی جیددیی ئۆپۆزیسیۆن دەبێ خۆمان بۆ ئەگەرەکانی روودانی بەرەنگارییەکی یەکلا کەرەوە لەگەڵ کۆنەپەرستی ئامادە بکەین. لە حالەتی یەکەم دا ئەرکی هەموو هێزە نیشتمانپەروەرەکانی ئێرانە کە لە جیاتی دیفاع لە دەسەڵاتی فەرمانڕەوا یان بێلایەن بوونو لە دوورەوە سەیر کردن تێبکۆشن بە کەڵك وەرگرتن لە دەرفەت پێش ئەوەی گێرەشێوێنییەکانی رێژیم ئێران بکەنە وێرانەیەك، کۆتایی بە تەمەنی دەیان ساڵ جینایەتی کۆماری ئیسلامی بێننو هەوڵ بدەن بۆ خۆیان سیستمی دەوڵەتیی دوای کۆماری تاریکیو نەزانی دیاری بکەن. هەر لەو حاڵەتەو لە حاڵەتی دووەمیش دا ئێمە وەك حیزبی دێموکراتی کوردستانو هێزە سیاسییەکانی دیکەی ئۆپۆزیسیۆنی کورد دەبێ هەوڵ بدەین جێ دەستی خۆمان لە سەر رووداوەکان دابنێینو نەخشێکی چالاك لە گۆرینی بارودۆخەکە دا یاری بکەین.

هەمووی ئەمانەش لە گرەوی یەکریزیو یەك هەڵوێستیی ئۆپۆزیسیۆنی ئێرانی بە تێکڕاو ئۆپۆزیسیۆنی کورد بە تایبەتی دایە. وەك زۆر جارمان گوتوە بەشی هەر گرووپو دەستەو لایەنێك لە هەر گۆرانێکی چاوەروانکراوی دوا

ڕۆژی وڵات دا و دەسـکەوتی هـەر کـام لـە گـەلانی ئێـران لـە بـەروبووی ئـەو ئاڵوگۆرانـە بەسـتراوەتەوە بـە ڕادەی ئـەو نەخشـە کـە لـە خـەبات بـۆ گـۆڕینی بارودۆخەکـە دا وەئەسـتۆی دەگـرێ. دوور لـە شـەئنی هێزێکـی شۆڕشـگێڕو تەنانەت جـۆرێکیش خۆشـخەیاڵییە کـە یـەکێك دەستەوستان چـاوەڕێ بـێ تـا هێزێکی دەرەکیو تەنانەت نێوخۆییش کۆتایی بە دەسەڵاتی سەرەڕۆیی دێنـێ، ئـەو دەم مـافو ئازادییـەکانی خـۆیو نەتەوەکـەی لـە هێـزی بـە دەسـەڵات گەیشتوو داوا بکا.

شاراوەش نیە کـە نـە لـە ڕادەی سەرانسـەریی ئێـرانو نـە لـە کوردسـتان دا حیزبێـكو ڕێکخراوێکـی ئەوەنـدە بـەهێزو تواناماـان نیـە کـە بتوانـێ بـە تـەنیا کۆمەلانی خەڵك بخاتە گەڕو ئامانجە نیشـتمانیو نەتەوەییـەکان وەدی بێنـێ. کەوایە لە هەر دوو ڕادەدا تەنیا ڕێگا بـۆ بـەرەنگار بوونەوەیـەکی دیکـە لەگـەڵ ئەرکـە نیشـتمانییەکانی قۆنـاغی ئێسـتا پێکهـاتنی هـەموان لـە سـەر خاڵـە بنەڕەتییەکانی بەرنامەیـەکی خەباتگێرانەیـە کـە هـەم ئەرکـەکانی هـەموان لـە کاری ڕووبەڕوو بوونەوەی دەسەلات دا دەستنیشان بکاو هەم نەخشـە بـۆ هێڵـە گشـتییەکانی سیسـتمی بەڕێوەبـەریی دوای گـۆڕان دابڕێـژێ، بـە جۆرێـك کـە هەموو جۆراوجۆرییەکانی کۆمەڵی ئێران خۆیان لـە ئاڵوگۆرەکـان دا ببیننـەوەو ناچـار نـەبن دەورێکـی دیکـە لـە بەربـەرەکانی بـۆ وەدەسـتهێنانی مافـەکانیان دەست پی بکەنەوە.

پێویست بە دووبارە کردنـەوەش نیـە کـە گەیشـتن بـە ڕێککـەوتنێکی هەمـە لایەنـە لـە نێـوان هێـزە خـەباتگێرو نیشـتمانپەروەرەکان دا وەدی نایـە ئەگـەر

هەموو لایەنەکان لە دووبارەوە واقیع بینانە بیر نەکەنەوەو بەرپرسانە نەجووڵێنەوە ئەو دوو بوارەش ئەمانەی خوارەوەن:

یەکەم هیچ لایەنێك نابێ پێ لە سەر وردەکاریەکانی بەرنامەی سیاسیو ئامانجە تایبەتیەکانی رێکخراوی خۆی دابگرێ. چونکە لە حالەتێکی وادا هێزە نیشتمانیەکان نەك هەر ناتوانن پێك بگەن، بەڵکوو ناتوانن لێکیش نیزیك ببنەوە. کەوایە دەبێ لە سەر هێندێ هێڵی گشتی کە لە ئامانجی هەمووان دا جێیان دەبێتەوە رێك بکەونو وردەکاریەکان هەڵ بگرن تا لە فەزایەکی سالمتر دا لە سەریان ساغ بنەوە. بە باوەری ئێمە گۆرینی رێژیمی کۆماری ئیسلامی، دابینکردنی ئازادیە دێموکراتیەکان، فیدرالیزە کردنی سیستمی سیاسیی ئێران، بە رەسمی ناسینی مافی نەتەوایەتیی گەلانی بەشخوراوی ئێران: ئازەربایجانی، کورد، بەلووچ، عەرەبو تورکەمەن، جیایی دین لە دەوڵەتو بەرامبەریی پیاوو ژن لە نێو خێزانو کۆمەڵ دا دەتوانن ئەو هێڵە گشتیانە بن کە هەموو هێزە پێشکەوتووەکان لە دەوری خۆیان کۆ بکەنەوە.

دووەم: لە کوردستانو سەرانسەری ئێران حیزبو رێکخراوە سیاسیەکان پاوانخوازیو هێژێمونیخوازی وەلا بنێنو لە خۆیان مایە دابنێن بۆ ئەوەی خۆبەزلزانی نەبێتە کۆسپی سەر رێگای پێك گەیشتن لە خەباتی نیشتمانیو نەتەوەیی بۆ رزگاریی ئێران دا. ئەمە هەرگیز بەو مانایە نیە کە وابیر بکەینەوە هەموو هێزە سیاسیەکان چ لە کوردستانو چ لە شوێنەکانی دیکەو چ لە رادەی سەرانسەری دا توانایان بە قەدەر یەکەو دەبێ بەقەدەر یەك نەخش یاری بکەنو وەك یەك لە دەسکەوتەکانی ئەو خەباتە هاوبەشە بەهرە وەرگرن.

مەبەست تەنیا ئەوەیە کە ئەو جیاوازیی هێزو توانایە کە لە نێوان هێزە سیاسییەکان دا هەیەو دەتوانێ هەبێ لە جیاتی ئەوەی لە سەر مێزی وتووێژ بۆ پێکهێنانی هاوپەیمانییەك ئیددیعا بکرێ، رێگا بدرێ لە پێش دا لە مەیدانی کارو کردەوە دا خۆی نیشان بداو دواتریش لە سەر سندووقەکانی دەنگدان رەسمیەتو شەرعییەت وەربگرێ.

رۆژهەلاتی کوردستان

لە چەند دەیەی دوای راپەرینی گەلانی ئێران دا رۆژهەلاتی کوردستان ئالوگۆری گرنگی بەخۆوە دیوە. پایەی فەرهەنگیو کۆمەلایەتی بە رادەیەك چۆتە سەرێ کە دەکرێ بلێین رەوتی گەشەی فەرهەنگیی ئەو ناوچەیە هەم بە بەراورد لە گەل ناوچەکانی دیکەی ئێرانو هەم لە چاو بەشەکانی دیکەی کوردستان خێراییەکی زیاتری تاقی کردۆتەوە. لە گەل هەموو کارشکێنییەکی دەزگا رەسمییەکان شێعرو ئەدەبو رۆژنامەنووسیو هونەر لە هەموو بوارەکانی خۆیدا: مووزیك، پەیکەتاشی، تیئاتر، پیشە دەستییەکان، وەرزشو تەنانەت سینەماش بەرادەی جێگای دلخۆشیو ئومێد پێش کەوتوە، هونەرمەندانی کورد لە زۆر ململانەی ناوچەییو ئێرانیو دەرەکی دا پلەی باشو خەلاتی پلە یەكو پلە دوویان بەدەست هێناوەو سەری خۆیان و ناوی میللەتی خۆیان بەرز کردۆتەوە، سەیر ئەوەیە رەگەزپەرستانی دەسەلاتدار لێرەش رقی خۆیان بە پێشڕەوانی هونەری کورد رشتوە، چاویان بە سەرکەوتنەکانیان هەل نەهاتوەو بایەخی شیاویان پێ نەداون.

ڕادەی خوێندەواری لە کوردستان یەکجار پێش کەوتوە. لەگەڵ ئەوەی ئێستاش ڕادەی نەخوێندەواری لە کوردستان لە سەرێیە، کەمبوونەوەی ڕادەی نەخوێندەواریو بەدەستهێنانی بڕوانامەی بەرزی خوێندن لە کوردستان لە چاو بەشەکانی دیکەی ئێران خێراتر چۆتە پێش. ئەگەر لە پێش ڕووخانی ڕێژیمی پاشایەتیدا لە زۆربەی شارە بچووکەکانی کوردستان ئەوانەی بڕوانامەی دیپلۆمیان هەبوو ژمارەیەکی کەم بوون، ئێستا بە سەدانو بگرە هەزاران لیسانسو "فوق لیسانس"و تەنانەت دوکتورمان لە خەڵکی گوندەکان دەکەوێتە بەرچاو کە بەڕاستی بەشێکی زۆری ئەو سەرکەوتنو پێشکەوتنە بەرهەمی سوور بوونی ڕۆڵەکانی نەتەوەی کورد لەسەر بەرەوپێشبردنی پایەی زانیاریو خوێندەواریی خۆیانە، نەك هەوڵی دەزگا ڕەسمی‌یەکانی دەسەڵاتی فەرمانڕەوا.

وەزعی ئابووریی خەڵکی کوردستانیش گۆڕانی بەرچاوی تێدا پێك هاتوە، ڕادەی گوزەرانو دەستڕۆیشتوویی چۆتە سەرو هەژاریو نەداری بەو مانایە کە لە سەردەمی ڕێژیمی پاشایەتیدا لە کوردستان لە ئارادا بوو، نەماوە. بەو حاڵەش پێشکەوتنی ئابووریی کوردستان دوو تایبەتمەندیی پێوە دیارن کە بەجێیە ئاماژەیان پێ بکرێ: یەکەم ئەوە کە ئەو پێشکەوتنە نەك ئاکامی بایەخدانو بەرنامەڕێژیی کۆماری ئیسلامی بۆ پێشخستنی کوردستان، بەڵکوو بەشی هەرە زۆری بەرهەمی چالاکیی بەشی تایبەتیو لە بوارێکی دیکەش دا ئاکامی پێوەندیی بازرگانیی ڕەسمیو ناڕەسمی لەگەڵ ئەودیو سنوورەکان، بەتایبەتی هەرێمی کوردستانی عێراقە. شایانی ئاماژەیە کە ڕێژیم لەو بوارەش دا زۆری کارشکێنی کردوەو ساڵانە بە هەزاران کەس لە سنوورەکان لەکاتی

کاسبیدا کەوتوونە سەر مینە چێندراوەکانی ئەرتەش‌و سوپای پاسداران یان خراونە بەر دەسترێژی هێزە چەکدارەکانی ڕێژیم‌و شەهیدو بریندار بوون بێ ئەوەی هیچ کات لێپرسینەوەیان لەسەر کرابێ. دووەم تایبەتمەندیی ئەو پێشکەوتنە ئابووریە بەرینتر بوونەوەی مەودای نێوان چینە دەوڵەمەندو هەژارەکانی کوردستانە کە لێرەش دا وەك هەموو شوێنەکانی ئێران جیاوازییەکی یەکجار زۆری خستۆتە نێوانی ئەو دوو توێژە کۆمەڵایەتییەوە.

ئەوە کە گوتمان وەزعی ئابووریی کوردستان گۆڕانی بەسەرداهاتوە، نابێ وا لێك بدرێتەوە کە لە کوردستان هەژاری بنەبڕ بووە. چونکە وەك دەزانین وەزارەتی "خۆشگوزەرانی‌و دابینکردنی کۆمەڵایەتی" هێڵی هەژاری "خط فقر"ی بۆ ساڵی ١٣٨٦ بۆ بنەماڵەیەکی پێنج کەسی لە شار بە ٤٠٠٠٠٠ تمەن‌و لە دێ بە ٢٧٥٠٠٠ تمەن داناوەو بەو پێیە ١٨٪ی خەڵکی ئێران لە ژێر هێڵی هەژاریدا دەژین‌و بە لەبەرچاوگرتنی ئەو ڕاستییە کە ئوستانە کوردنشینەکان لە ناوچە هەژارەکانی ئێران دەژمێردرێن دەتوانین بڵێین ئەوانەی دەکەونە ژێر هێڵی هەژارییەوە لە کوردستان لە ٣٠٪ی حەشیمەت تێدەپەڕن.

لە کوردستان دیاردەی دزێوی ئالوودەبوون بە مادده هۆشبەرەکان ڕۆژبەڕۆژ لە پەرەگرتن دایەو هەتا دێ ژمارەیەکی زیاتر لە لاوان دەکەونە داوی ئەو بەڵا ماڵوێرانکەرە. هۆیەکەشی بێکاری، نەبوونی ئیمکانی سەرگەرمیی سالم وەك وەرزش‌و سینەماو...و خۆگێل کردنی ڕێژیم بەرامبەر بەو گیروگرفتانەیە.

کوردستان لە باری رادەی بێکارییەوە لە ریزی هەرە پێشەوەی ناوچەکانی ئێران دایە. هەر بۆیە ساڵانە بە دەیان هەزار کەس روو دەکەنە

شارەگەورەکانی دەرەوەی کوردستان تا بە گرتنەبەری کاری تاقەت پڕووکێنی کوورەخانەکان بتوانن بژیوی بنەماڵەکانیان دابین بکەن.

دەبێ ئەوەش بگوترێ کە بەداخەوە تاڵانی سەرچاوە ژێرزەوی‌یەکان‌و راگواستنی ئەم سامانە لە کوردستان، هەروەها سیاسەتی بەتاڵان بردنی شوێنەوارە مێژوویی‌یەکانی کوردستان بۆتە بەرنامەی هەمیشەیی کاربەدەستانی کۆماری ئیسلامی‌و لەو بارەیەوە چییان لەدەست هاتبێ درێغییان نەکردوە. بەداخەوە هێندێ کەسی قازانج پەرستی کوردیش لەم بارەیەوە بوونە هاودەستی کاربەدەستانی رێژیم‌و زەبرێکی گەورەیان لە سامانی گشتی‌و کولتووری نەتەوەیی گەلەکەیان داوە.

فشارو زەبروزەنگی هێزە دژی گەلی‌یەکانی رێژیم لە کوردستان لەم ساڵانەی دواییش دا هەر لە زیادبووندا بووەو کوردستان بە حوکمی بوونی رابردوویەکی خەباتگێڕانەو هەستی بەهێزی نەتەوایەتی‌و هاوسنووری لەگەڵ هەرێمی کوردستان (باشوور) زیاتر کەوتۆتە بەرچاوەدێری‌و روانگەی ئەمنییەتیی دەزگا رەسمی‌یەکانی رێژیمی ئیسلامی. جگە لەوە، کۆماری ئیسلامی بە چاوپۆشی لە کاروچالاکیی ئەو مەکتەب‌و ئەنجومەنە ئیسلامییانە کە لە بەشێکی شارەکانی کوردستان پێک هاتوون، هەوڵ دەدا لەو لاوە کوردانەی لە دەوری ئەو ئەنجومەنانە کۆ بوونەوە بۆ پەرەپێدانی بنیادگەرایی ئیسلامی کەلك وەربگرێ. فشار بۆ سەر ئازادی‌یە دێموکراتی‌یەکان‌و راونانی ئازادیخوازان لە کوردستان زۆر زیاتر لە بەشەکانی دیکەی ئێرانە کە ئەمە درێژەی سیاسەتی رێژیم هەر لە یەکەمین رۆژەکانی هاتنە سەرکاریەوە تا ئێستایە. بەڵام بەخۆشی‌یەوە کۆماری ئیسلامی لە هەموو ئەو زەبرو زەنگە

ئاکامی پێچەوانەی وەورگرتوەو خەڵك نەك چاوترسێن نەبوون، بەڵکە ڕۆژ بە ڕۆژ بەرچاو روونتر بەگژ جەللادان دا چوونەوە. لە یەك قسەدا کۆماری ئیسلامی نە توانیویەتی خەڵکی کوردستان بکاتە دۆستی خۆی نە بۆی کراوە بە زۆری چەك لە مەیدانیان وەدەربنێ‌و کوردستان بکاتە گۆڕستانێکی بێدەنگ.

هەستی نەتەوایەتی‌و وشیاریی سیاسی لە نێو ڕۆلەکانی خەڵکی کوردستان دا لە ئاستێکی زۆر بەرز دایەو ئامادەیی بۆ فیداکاری‌و دانی نرخی ئازادییش لێرە لە هەموو شوێنەکانی دیکەی ئێران لەسەرترە. تەنیا کەمایەسیی کە لەو نێوەدا هەستی پێ‌دەکرێ لاوازیی ڕێکخراوە. نەبوونی حیزبی نیشتمانی‌و پێشکەوتنخوازی قانوونی‌و چاوەدێریی توندو بەردەوامی دەزگا جاسووسی‌یەکانی ڕێژیم بەسەر چووکترین نیشانەکانی تێکۆشانی ڕێکخراوە سیاسی‌یەکان دا دەرەتانی خۆ ڕێکخستنی لە ڕۆڵە خەباتگێڕو بەهەستەکانی خەڵکی کوردستان بەرتەسك کردۆتەوە. بەو حاڵەش ناکرێ ئاماژە بە کەمکاریی هێزەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کوردو پێش هەمووان حیزبی دێموکراتی کوردستان نەکەین. ڕاستی‌یەکەی ئەوەیە ئەگەر بەرنامەی دروست بۆ کاری ڕێکخراوەیی لەلایەن هێزە سیاسی‌یەکانەوە لە ئارادا بێ‌و ئەندامانی ئەو ڕێکخراوانە ئامادەی فیداکاری‌و شەو و شەونخوونی‌یەکی پتر بن ئامادەیی لە لاوە خوێنگەرمەکانی نێوخۆی کوردستان دا زۆر لەوە زیاترە کە ڕازی بن نارەزایەتیی کۆمەڵانی خەڵك هەروا بە پەرش‌و بڵاوی بمێنێتەوە. بەو ئاواتە کە لەمەودوا هێزە سیاسی‌یەکان بایەخێکی زیاتر بە کاری ڕێکخراوەیی بدەن‌و بتوانن وەڵامدەری هەستی گڕگرتووی کیژان‌و کوڕانی وشیارو خوێندەوارو

فیداکاری نێوخۆی رۆژهەلاتی کوردستان بن. لە هەموو حاڵەتێکیش دا بە شانازییەوە دەتوانین بڵێین کوردستان مەکۆی هەستی شۆڕشگێڕانەیەو ئامادەیە لە هەر هەلو دەرفەتێك داو بە گرتنەپێشی هەرکام لە رێگاکانو شێوەکانی خەباتی رزگاریخوازانە بێ، نەخشی خۆی بە لێوەشاوەیی لە شۆڕشی رزگاریخوازانەی سەرانسەری یان بزووتنەوەی مافخوازانەی نەتەوایەتیی کورددا یاری بکا.

وەزعی ژنان:

کە باس لە تایبەتمەندییەکانی گەشەسەندنی کۆمەڵگەی کوردستان دەکەین، نابێ هەلومەرجی ژنانی کوردستان لەبیر بکەین. ژنانی کورد لە ئێرانو کوردستانی ژێر دەسەلاتی کۆماری ئیسلامیدا گیرۆدەی سێ جۆر ستەمو هەلاواردنن: وەك بەشێك لە ئەندامانی نەتەوەی بەشخوراوی کورد، وەك توێژی ژن لە سێبەری یاساو رێسا دواکەوتووەکانی کۆماری ئیسلامیداو، دواجاریش وەك قوربانیانی ئەو هەلاواردنو نابەرابەرییە رەگەزییەی بەشێك لە پێکهاتەی کولتووری کۆمەڵگای کوردەوارییی ئێمە پێك دەهێنێ.

بەداخەوە ئێمە رۆژانە شایەتی دیاردەو رووداوی دڵتەزێنی ئەوتۆین کە هەموویان دۆخی ژنان لە کۆمەڵگای ئێمە نیشان دەدەن: نەبوونی دەرفەتی بەرابەر بۆ بەشداری لە ژیانی کاریدا،نەبوونی یاسای دادپەروەرانە کە لە بەرابەر نابەرابەرییە کولتوورییەکان دا پارێزگاری لە مافەکانی ژن بکا، کێشەو توندوتیژیی جەستەییو دەروونی لە نێو بنەماڵەدا ـ کە خۆی گەلێك دیاردەی

دیکـەی وەك خۆسـووتاندنی بـەربڵاوی ژنـان لـە ژێـر نـاوی شـەرفپارێزیداو هتد.....ی لـێدەکەوێتەوە.

چارەسـەری ئـەو هـەموو نابەرابەرییانـە پێویسـتی بـە هـەوڵو خـەباتی هەمەلایەن هەیە. لەو نێوەدا جێی دڵخۆشـیەیە کـە کچانو ژنـانی تێگەیشـتوو و پێگەیشتووی کوردستان بۆخۆیان بوون بـە رچەشـکێنی ئـەو رێگایـەو، ئازایانـە قۆڵیان لە خەبات بۆ بەدەستهێنانی مافەکانیان هەڵکردوە.

بزووتنـەوەی یەکسـانیخوازانەی ژنـان، سـەرەڕای هـەموو کەندوکۆسـپەکانی سەر رێی، بە بزووتنەوەیەکی کۆمەڵایەتیی خاوەن داهاتوو دێتە ئەژمار.

حیزبی دێموکراتی کوردستان

هاوڕێیانی خەباتگێڕ!

کە دێینە سەر باسی کـارو تێکۆشـانی حیزبەکـەمان لـە نێـوان کۆنگرەکـانی ١٣و ١٤دا بە جێیە پێش هەموو شتێك ئاوڕ لەو لەتبوونە بدەینـەوە کـە سـاڵێكو چـەند مـانگ لەمەوبـەر بەسـەر حیزبـی دێمـوکراتی کوردسـتانی ئێـران دا هـات. راستیەیەکەی ئەوەیە ئێمە "حیزبی دێموکراتی کوردسـتان" هـەتا ئێسـتاش لـە بارەی هۆیەکانی ئەو لەتبوونەوە بـە راشـکاویو بـە درێـژی قسـەمان بـۆ خـەڵك نـەکردوەو ئێسـتاش بـۆ پاراسـتنی حورمـەتی خـەباتو تێکۆشـان بـە دروسـتی نـازانین بـەو شـێوەیە کـە هێنـدێك کـەس بـەخۆیانی رەوا دەبیـنن بـاس لـە وردەکاریـیـەکانی ئـەم لەتبوونـەو لـەویش زیـاتر وەزعێـك کـە پـێش لـەتبوون حیزبەکەمانی فەلەج کردبوو، بکەین. لەکاتێك دا لایەنی بەرامبـەرمان بـە هـەموو

ڕێگایەك داو بەتایبەتی لەو جێگایانە کە دەزگاکانی ڕاگەیاندن دەستیان وێ ڕانەگەیشتبوو بە شێوەیەکی نا مەنتیقیو ناسیاسی هەولیان داوە زەینی ڕۆڵەکانی خەڵکی کوردستان بشێوێننو بە هەڵبەستنی بوختانی ناڕەوا ـ کە قەت نەیان وێراوە بە ئاشکرا باسی لێوە بکەن ـ و بە بەکارهێنانی ناو و ناتۆرەی ناشیرین، بەرپرسایەتیی ئەو لەتبوونە لەسەرشانی خۆیان وەلابەنو لەئەستۆی ئێمەی پەستێون، بۆیە نەك بە زمانی ئەو لایەنە، بەڵکوو بە زمانێك کە شیاوی ئینسانی سیاسیو بەرپرس بێ، بەجێیە لێرەدا ئاوڕێکی کورت وەسەر وەزعی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران لە ڕۆژو مانگەکانی پێش کۆنگرەی سێزدەهەمەوە تا ١٥ی سەرماوەزی ١٣٨٥ بدەینەوە کە لەوێدا حیزبی دێموکراتی کوردستان بە پێچەوانەی ئارەزووی خۆی لەتبوونی حیزبی قبووڵ کردو بەرەسمی ناسی.

زۆر بەکورتی پێویستە بگوترێ کە ساڵی ١٣٦٧یش لێك دابڕانێك هەرچەند زۆر جیاوازیی لەگەڵ ئەوەی ئەمجارە هەبوو لە حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران دا هاتە پێش کە ئەو کاتیش بوو بە مایەی نیگەرانیو ناڕەزایەتیی کۆمەلانی خەلکی کوردستان. ئەگەر دوو ڕووداوی زۆر کارەساتباری شەهیدبوونی دوکتور قاسملوو و دوکتور شەرەفکەندی نەهاتبانە پێش ئەو لەتبوونە زووتر چارەسەر دەکرا. بەلام بە شەهیدبوونی ئەو دوو ڕێبەرە هەولی یەکخستنەوەی ڕیزەکانی حیزب تەنەخیی تێکەوتو لە ئاکام دا ئەو لێك جیاییە نیزیك بە ٩ ساڵی خایاند. ئەوکاتیشو دواتریش لە نێو حیزبی دێموکرات دا دوو بۆچوونی جیاواز هەبوون. یەکیان بە پەیڕەوی لە ویستی خەڵکی کوردستان پێی وابوو ئەو لێك دابڕانە دیاردەیەکی ناسروشتییەو

پێویستە هەوڵی تەواوكردنی بدرێو بۆچوونی دووەم پێی وابوو ئەوە دەسكەوتێكی بەنرخەو پێویستە پارێزگاریی لێ بكرێ. سەرەنجام پاش چەند ساڵ ململانەی نێوان ئەو دوو بۆچوونە لە كۆنگرەی دەیەمی حیزب دا (بەهاری ١٣٧٤) ئیرادەی خەڵكو بۆچوونی یەكەم سەركەوتو دوای نیزیك بە دوو ساڵ هەوڵو تێكۆشان لە ١٩ی بەفرانباری ١٣٧٥دا "بنەماڵەی گەورەی حیزبی دێموكراتی كوردستانی ئێران وەسەریەك كەوتەوە".

لەو كاتەوە لایەنگرانی بۆچوونی دووەم لە نێو حیزب دا كەوتنە هەوڵی تۆڵە ستاندنەوەو بە نهێنی كاریان كرد بۆ ئەوەی رۆژێك دەرەتان وەدەست بێننو ئەو ـ بە بۆچوونی وان ـ "هەڵە"یە! راست بكەنەوە. لە تەواوی ئەو ماوەیەدا لایەنگرانی دوو پارچەیی حیزب لە هەوڵی خۆیان نەوەستانو دانی خێریان بە یەكگرتنەوەدا نەناو لە هەر جێیەكی فەزایان بە گونجاو زانی ناو و ناتۆرەی سەردەمی دوولەتیو شەڕی براكوژییان بۆ ئەو بەشەی ئەندامانی حیزب كە پاش كۆنگرەی هەشتەم جیا ببوونەوە بەكار هێنا. بۆ كۆتایی هێنان بە جەناحبازیی نادروستو پاراستنی یەكڕیزیی حیزب بە پێشنیاری زۆرایەتیی كومیتەی ناوەندیو بەدەنەی حیزب لە هەر سێ كۆنگرەی ١٠و ١١و ١٢ی حیزب دا ریزە بڕیارێك بۆ پاراستنی مافی كەمایەتیی نیو حیزبو مەحكووم كردنی دەستەبەندیی نهێنی پەسندكران كە راشكاوانەترینیان بڕیارێكی كۆنگرەی دوازدەیەم بوو. بەپێی ئەو بڕیارە لە رۆژی كۆنگرەوە هەرچەشنە یارگیریو دەستەبەندییەكی نهێنی بە قازانجی شەخسیو گرووهی بە تاوان تا سنووری خەیانەت ناسراو لە بەرامبەردا ئەو هەقە بۆ هەموو ئەندامێكی حیزب بەرەسمی ناسرا كە لە كۆبوونەوە حیزبییەكان دا هەر بیرو بۆچوونێكی لەسەر

هەر دروشمو سیاسەتێکی حیزب تەنانەت دروشمە ستراتیژییەکانیشو هەر ئەندامێكو هەر ئۆرگانێکی حیزبی هەبێ بەراشکاویو بێ ترس لە سزادان باسی بکا تەنیا بەو مەرجە رێگا بدا موخالیفانی بۆچوونی ئەویش قسەی خۆیان بکەن.

لەگەڵ ئەوەی ئەو بڕیارە بەتێکڕای دەنگو بێ یەك دەنگی موخالیف یان بێلایەنیش پەسند کرا، ئەوانەی دژی یەکڕیزیی حیزبی دێموکرات بوون بێ ئەوەی یەکجار لە کۆبوونەوەی ئاشکرادا قسە بکەن کە کۆنگرە هەقی پێ دابوون، بە نهێنی دەستیان کرد بە یارگیریو دەستەبەندی تا بتوانن زۆرایەتیی کۆنگرەی سێزدەیەم بەدەست بێنن و نەخشەکانیان بۆ یەکدەست کردنی حیزبو لادانی جیابیران پیادە بکەن، کارێك کە کۆنگرە بە تاوان تا سنووری خەیانەتی ناسیبوو. بە هەرحاڵ لەو پیلانەدا سەرکەوتنو زۆرایەتیی کۆنگرەی ١٣یان بەدەست هێنا یان بەجۆرێکی دیکە بڵێین بە رێگایەکی نامەشرووع دا مەشرووعییەتیان بۆ نەخشەو پلانەکانیان دروست کرد.

لە کۆنگرەی ١٣دا لایەنی "سەرکەوتوو" چۆن جووڵانەوە، چۆن هەوڵیان دا بە پێچەوانەی رەفتاری هاوڕێکانیان لە کۆنگرەکانی پێشوودا جیابیران بخەنە پەراوێزەوەو بەشێك لە بەتواناترین ئەندامانی کومیتەی ناوەندی هەر بە "تاوان"ی جودابیری وەلا بنێن، با لە جێی خۆی بێ. کەمایەتیی کومیتەی ناوەندیی کۆنگرەی سێزدەو هاوبیرەکانیان هەموو ئەوانەیان پشت گوێ خستو ئامادە بوون ئەگەر بە مافو ئەرکی بەرامبەرەوە دەرەتانی کارو تێکۆشانیان پی بدرێ، بە هەموو تواناوە کار بکەنو ئەرکە حیزبییەکانیان راپەڕێنن. بەڵام زۆرایەتیی رێبەری کە بە ئامانجێکی دیکەوە پلانی خۆی

داڕشتبوو، بە حەزفی تەنیا ئەو چەند کەسەی کومیتەی ناوەندییەوە نەوەستاو دەستی کرد بە هەوڵی یەکدەست کردنی ریزەکانی حیزب، ئەستاندنەوەی زۆربەی پۆستەکان لە ئەندامانی جەناحی بەرامبەرو دانانی "خودی"یەکان لە جێگایان، نەقڵو ئینتیقاڵی کادرو پێشمەرگەو سزادانو دەرکردنو ناچارکردن بە رۆیشتن. هەر ئۆرگانێکی تازەیان پێك هێنا نەیان هێشت "نامحرم"ی تێ بکەوێو لە ئۆرگانەکانی پێشووش دا کارێکیان کرد کە ئەوانەی "خودی" نین هەم کەمایەتی بنو هەم هیچ بەرپرسایەتییەکیان پێ نەبێ. لە هەمووی ئەمانەش سەیرتر ئەوە بوو هەر دوابەدوای کۆنگرەی سێزدە دەستیان کرد بە راگوازتنی بەڵگەو ئەسنادی حیزبی و "شتی بە وەزن سووكو بە قیمەت گران" بۆ ئەو جێگایانە کە بە ئی خۆیان دەزانی.

بەمجۆرە مەیدان بۆ کارو هاوبەشیی جیابیران بە تەواوی بەرتەسك کرایەوەو دەرگای هاوکارییان لەسەر داخراو رێگای دەربڕینی بیروبۆچوونەکانیان کە کۆنگرە هەقی پێ دابوون لێ بەسترا. سەرەنجام کەمایەتیی کومیتەی ناوەندی کە بەشی هەرە بە کەیفیەتو رابردووی تێکۆشەرانی حیزبیشی لەپشت بوو پاش نیزیك بە دوو ساڵو نیو هەوڵی بێئاکام بۆ یەکخستنەوەی ریزەکانی حیزبو دابینکردنی ئەركو مافی بەرامبەر بۆ هەمووان لە ١٥ی سەرماوەزی ١٣٨٥دا بە ناچار لەتبوونی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانی قبووڵ کردو لەژێر ناوی حیزبی دێموکراتی کوردستان دا درێژەی بە تێکۆشان دا

راگەیەندرانی دوولەتبوونی حیزبی دێموکرات هەروەك چاوەڕوان دەکرا بووە هۆی پەژارەو نیگەرانیو تەنانەت ناهومێدیی بەشێك لە کۆمەڵانی خەڵكو

ئەگەرچی زۆر پێش لەتبوونیش زۆرایەتیی کومیتەی ناوەندی هەموو هەوڵێکی دڵسۆزانی نێو حیزبو دەرەوەی حیزب بۆ چارەسەری ناکۆکییەکانی لە عەرز دابوو، پاش لەتبوونیش زۆر کەسو لایەن هەوڵێکی پیرۆزیان بۆ پێشگیری لە عەمەلی بوونی ئەو لەتبوونە دەست پێکرد. بەڵام هەڵوێستی دوو لایەن چی بوو؟

حیزبی دێموکراتی کوردستان کە ئێستا ئیدی حیزبێکی سەربەخۆ بوو لە هەموو بۆنەیەك دا رایگەیاند کە ئەو لەتبوونەی لە دەرەوەی ویستو ئارەزووی خۆی بەسەردا سەپاوەو پاش ئەوەی هەوڵەکانی بۆ یەکڕیزی تێشکاون لەتبوونی قبووڵ کردوە. ئێستاش لایەنی بەرامبەر بە دوژمنی خۆیو خۆی بە دوژمنی وی نازانێو ئامادەیە لە هەموو مەیدانێکی گونجاودا هاوکاریی لەگەڵ بکاو باشترین پێوەندیی گونجاوی لەگەڵدا دامەزرێنێو تەنانەت ئەگەر هەلومەرج بڕەخسێ یەکیش بگرێتەوە. بەڵام لایەنی بەرامبەر لە دەزگاکانی راگەیاندن بڵاوی کردەوە کە چەند کەس (واتە ٢ تا ١٠ کەس) لە حیزب رۆیشتوون، لە کۆبوونەوە نهێنییەکان دا ژاراویترین پڕوپاگاندو دوژمنانەترین ئامۆژگارییەکانی بەگوێی لایەنگرانیدا چپاندو لە مەیدانی کردەوەش دا بۆ بە خەیاڵ وەدەرنانی ئەو چەند کەسە!! دەستی کرد بە شەڕفرۆشیو ئاژاوە نانەوەو ئاڵۆزی سازکردن. بەجۆرێك ئەگەر هەستی بەرپرسایەتیی رێبەریو بەدەنەی حیزبی دێموکراتی کوردستان نەبایە، کارەساتێك دەقەوما کە دەبوو وەك خاڵێکی رەش لە مێژووی نەتەوەی کورددا تۆمار بکرێ.

بە هەرحاڵ رەفتاری مەسئوولانەی ئێمە پێشی کارەساتی گەورەتری گرتو بەرە بەرە خەڵکیش لە نیگەرانی هاتنە دەرو لە هەموو شوێنێك هەرکەس

بەپێی لێکدانەوەی خۆی ساغ بۆوەو ریزی خۆی هەڵبژارد. ئێمە هەر ئەودەم گوتمان لەگەڵ ئەوەی لەتبوونی حیزب رووداوێکی ناخۆش‌و نادڵخوازە، بەلام کارەسات نیەو ئەگەر بەرپرسانە بجوولێینەوە دەتوانین هەر کاممان ببینە حیزبێکی چالاکترو گەورەتر لەوەی جاران‌و ئەو فرمێسکانەی لە خەفەتی لەتبوون دا رژاون بکەینە قاقای پێکەنین. ئەو وەخت گوتمان‌و ئێستاش دووپاتی دەکەینەوە ئەوان نەك بە دوژمن، بە رەقیبی خۆشمان نازانین‌و ئامادەین باشترین پێوەندیی مومکینیان لەگەڵ دامەزرێنین‌و لە هەر چوارچێوەیەکی گونجاودا هاوکاری‌یان لەگەڵ بکەین‌و تەنانەت ئەگەر زەمینە بڕەخسێ بۆ یەکگرتنیش هەر لەگەڵ وان یان لەگەڵ وانیش‌و لایەنی دیکەش ئامادەین. بەلام دیارە ئەمە دەبێ کاری بۆ بکرێ‌و چوارچێوەی روونی بۆ دابنرێ‌و تەنانەت بەهۆی رێکخراوە سیاسی‌یە دۆستەکانەوە زەمانەتیشی بۆ دابنرێ.

خراپ نیە لێرەدا قسەیەکیش لەسەر داخوازی نامەفهوومی ئەو لایەنە بۆ گۆڕینی ناوی حیزبی دێموکراتی کوردستان بکەین. لەجێدا ناوی حیزب هیچ وەخت‌و لە هیچ شوێنێك لەسەر هیچ کەس‌و گرووپێك سەبت نەکراوە تا ئیددیعای مالیکییەتی بکا. پاشانیش زۆرایەتیی کومیتەی ناوەندی ئەویش زۆرایەتی‌یەك کە بە رێگای شکاندنی بڕیاری کۆنگرەی حیزب دا بەدەست هاتبێ بە هیچ جۆر ئەو هەقە بۆ هیچ لایەنێك دابین ناکاو سەرباری هەمووی ئەمانەش ناوەکان ئێستا دوو ناوی جیان. ئێمە حیزبی دێموکراتی کوردستانین‌و ئەوان ناویان حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانە. ئێمە حازرین بە بێ ناو گۆڕینی وانیش هاوکاری‌یان لەگەڵ بکەین، ئەگەر ئەوان پێیان وایە

نـاکرێ، دەتـوانن نـاوی خۆیـان بگـۆڕن. ئەنـدامانی "حیزبـی دێمـوکراتی کوردستان" ئێستا بەتێکڕا دوو بەرامبەری وان لەم حیزبـەدا خـەباتیان کـردوەو سەرمایەی تەمەنیان دانـاوە، خۆیـان بـە شـەریکی هـەموو شـانازییەکانی ئـەم حیزبە دەزانن‌و ئامادە نین ئەو ناوەو ئەو شانازییانە لـە پـاوانی هـیچ گرووپێـك باوێن. با ئەم راستییە بۆ هەمووان روون بێ.

دوای لەتبوون

لـەتبوون لـە حیزبـی دێمـوکرات‌و هـەر رێکخراوێکـی دیکـەی کوردیـدا بـێ دەتوانێ زیان بە تێکڕای بزووتنەوەی کورد بگەیەنێ. بەڵام نابێ لـەبیرمان بچـێ ئەگـەر قـەرار بـێ تواناکـانی رێکخراوێکـی سیاسـی بـە کێشـەی نێوخۆیییـەوە خەریك بن چـارە هـەر ئەوەیـە کـە لەتبوونـە کـە قبـووڵ بکـەین و تواناکـان بـۆ خەبات لەپێناوی ئامانجەکانمان دا ئازاد بکەین. بۆیە دەبێ بـزانین ئێسـتا ئێمـە لە قۆنـاغی دوای لـەتبوون دا بەسـەر دەبـەین‌و حیزبێکـی سـەربەخۆ بـە هـەموو تایبەتمەندییـەکانی حیزبێکـی سیاسـییەوەین‌و یـەکێك لـە گـەورەترین حیزبـە سیاسـییەکانی رۆژهـەڵاتی کوردسـتانین. ئێسـتا وەختـی ئەوەیـە بـزانین وەك حیزبی دێمـوکراتی کوردسـتان لـە مـاوەی نێـوان لـەتبوونی حیزبـی دێمـوکراتی کوردسـتانی ئێـران‌و ئـەم کۆنگرەیـەدا چـیمان کـردوە، گەیشـتووینە کـوێ، چ رێگایەکمان لەپێشەو ئەرکەکانمان چین؟

کەس نیە شارەزای رووداوەکانی پێش‌و پاش لەتبوونی حیـزب بـێ‌و نـەزانێ کـە ئێمـە لـە مـاوەی رابـردوودا لەگـەڵ چ ریـزە گیروگرفتێکـی دژوار بـەرەوڕوو بووین. بێئیمکاناتی لە باری دارایی‌و هـەموو کەرەسـەکانی کـاری حیزبییـەوە،

ئەو نیگەرانیو دڵە خورپەیە کە بەشێکی زۆر لە کۆمەڵانی خەڵكو تەنانەت هێندێك لە ئەندامانو لایەنگرانی حیزبیشی ئازار دەدا، لێك هەڵوەشاویی رێکخراوەییو ساغ نەبوونەوەی هەر نەبێ بەشێك لە ئەندامان، لە هەمووان خەراپتر تێکەڵاوبوونی بنەماڵەکانو کادرو پێشمەرگە سەڵتەکانی هەر دوولا لە کەمپەکانو بنکەکانی باشووری کوردستانو ئەو رەفتارە دوژمنانەو نامەسئوولانەیە کە لایەنی بەرامبەر گرتبوویە پێش کاری ئێمەی یەکجار دژوار کردبوو. بەو حاڵەش هەستی بەرپرسایەتیی هەموو ئەندامانو کادرو پێشمەرگەکان، سیاسەتی نەرمو حەکیمانەی رێبەرایەتی، هاوپێوەندیی دۆستانی حیزب کە بەشی زۆریان لە بژاردەکانی کورد لە ژوورەوەو دەرەوەی کوردستان بوونو لەخۆبووردوویی بنەماڵەکان کە نەك هەر بار نەبوون بە سەرشانی کادرەکانەوە، بەڵکوو هەمیشە یارو یاوەرو یارمەتیدەر بۆ چاری گیروگرفتەکان بوون پاڵپشتو سەرمایەیەکی گەورە بوون بۆ ئەوەی بە سەر کەندوکۆسپەکان دا زاڵ بینو رۆژ بە رۆژ وەك حیزبێکی رەسەنو بە رابردوو زیاتر بەرەوپێش بچین. لەگەڵ ئەوەی دەکرێ بڵێین هەموو کەرەسەی چاپەمەنی لەلایەن کۆنە هاورێکانمانەوە دەستی بەسەردا گیرابوو رۆژنامەی ئۆرگانی حیزب رۆژێکیش دوا نەکەوتو رێكوپێکتر لە جاران دەرچوو، ئۆرگانەکانی لاوانو ژنانو گۆڤاری تیشك لە کاتی خۆیان داو بە نیوەرۆکی باشترەوە بڵاو کرانەوە. کەمتر لە مانگێکی پێ چوو رادیۆی دەنگی کوردستان دەستی بەکار کرد، بە هەوڵو هیممەتی ئەندامانی حیزبو تەنیا بە هیممەتی ئەوان پاش حەوت مانگ بووینە خاوەنی کاناڵێکی ئاسمانی کە زۆر گیروگرفتی چارەسەر کردنو زۆر هاوکێشە (معادلات)ی گۆڕین.

لەلایەکی دیکەشەوە هەموو ئۆرگانەکانی حیزب لە کۆمیسیۆن‌و کومیتەکانی سەر بە دەفتەری سیاسی‌یەوە بگرە تا دەگاتە کومیتەکانی دەرەوەی وڵات‌و ئەڵقە پێوەندی‌و تەشکیلاتی‌یەکانی نێوخۆی وڵات هەموویان بەرپرسانە لەگەڵ گیروگرفتەکان کەوتوونە ململانێ‌و لە چارەسەریان دا تێکۆشاون. وەك گوتمان بنەماڵەکانیش‌و لە سەرووی هەموانەوە خۆشەکانمان بە هەموو کەموکوڕی‌یەك سازاون‌و هەمیشە لە چاری گیروگرفتەکان دا پشت‌و پەنایەکی جێی متمانە بۆ حیزبەکەیان بوون. ڕێگا بدەن بە ناوی سەرجەم ئەندامانی کۆنگرەوە سوپاسی هەموو تێکۆشەرانی حیزب‌و بنەماڵە سەربەرزەکانیان بکەین‌و لە ژیان‌و خەبات دا سەرکەوتنیان بۆ بەئاوات بخوازین.

پێویستە ئاوڕێکیش لە هەوڵەکانمان لە بواری دیپلۆماسی‌دا بدەینەوە: دیپلۆماسی‌و کاری پێوەندییەکانی دەرەوەی حیزب لەم ماوەیەدا، لەم چەند تەوەرەدا چڕ بۆتەوە:

یەکەم، هەوڵ‌و تێکۆشان بۆ بەردەوامیی پێوەندیی حیزب لەگەڵ دەوڵەتان‌و کۆڕو کۆمەڵە نێونەتەوەویی‌یەکان، لە هەمان کات دا تەئکید لەسەر ئەوە کە مەسەلەی مافی مرۆڤ و دێمۆکراسی‌و مافە نەتەوایەتی‌یەکانی گەلی کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان لە کێشەی دنیای دەرەوەو ئێران دا، زۆر زەق‌و بەرچاو بێت.

دووهەم، هەوڵ‌و تێکۆشان لەگەڵ ئەنتێرناسیۆناڵی سوسیالیست، سەبارەت بە چەندو چۆنی پێوەندیی ئێمەو مەوقیعییەتی ئێمە لەم بەرەیەدا.

سێهەم، هەوڵو تێکۆشان بۆ پێوەندی لەگەڵ هێزو ڕێکخراوە ئێرانییەکانو هێزە کوردستانییەکان.

لێرەدا جێی خۆیەتی بە ڕێزو پێزانینەوە ئاماژە بە گەشتو هەڵسووڕانو تێکۆشانی سیاسیو تەشکیلاتیی تیمەکان لە قووڵایی شارو ناوچە جۆراوجۆرەکانی کوردستان لە بەهارو هاوینی ئەمساڵ دا بکەین کە لە نیزیکەوە چاویان بە ئەندامانو لایەنگرانو دۆستانی حیزبی دیموکراتی کوردستان کەوت، پەیمانی وەفاداریيان لەگەڵ نویێ کردنەوەو ئەوانیان لە شێلگیربوونی حیزبەکەیان لەسەر درێژەدانی ئەرکە خەباتگێڕانەکانی لە دەورەی تازەی تێکۆشانیدا دڵنیا کردەوە.

لە هەمووی ئەمانە گرنگتر ئەوە بوو کە دڵسۆزانی کورد لە نێوخۆی وڵاتو لە باشووری کوردستان سەخاوەتمەندانە بە دەنگی بانگەوازی حیزبەکەمانەوە هاتنو بە درێژ کردنی دەستی یارمەتی بۆ لای حیزب گەورەترین گیروگرفتی ژیانی کادرو پێشمەرگەو بنەماڵەکانیانو هەڵسووڕاندنی کاروباری حیزبیان بۆ چارەسەر کردین. ئەو بەدەنگەوە هاتنە ئەوەندەی بایەخی ماددیو دارایی بۆ حیزبەکەمان هەبوو چەند ئەوەندە لەباری سیاسیو مەعنەوییەوە گرنگ بوو، چونکە لەڕاستیدا ئەم یارمەتییە سەخاوەتمەندانەیە پشتیوانییەکی سیاسیو مەعنەویی بەرینی لە پشت بوو. بە پێزانینو شانازییەوە دەبێ بڵێین یارمەتیی ئەمجارەی دۆستانو دڵسۆزانی کورد بۆ حیزبی دێموکراتی کوردستان لە ماوەی ٦٢ ساڵ تەمەنی حیزبەکەماندا وێنەی نەبووە. ئەوەندە بەسە بزانین کە لە هەر دوو بەشی ڕۆژهەڵاتو باشووری کوردستان بە سەدان کەس دەستی یارمەتییان بۆ لای حیزب درێژ کرد کە مەبلەغی

یارمەتیی‌یەکـەیان لـە بەرامبـەری چـل هـەزار تمەنـەوە دەسـتی پـێ‌کردوە تـا گەیشتۆتە بیست میلیۆن تمەن‌و هێندێ جار زیاتر لەوەش. بۆیـە بەڕاسـت جێـی خۆیەتی وێـڕای شـانازیمان بـە نـاوی ئـەم کۆنگرەیەشـەوە سوپاسـی یارمـەتیی مـاددی‌و مەعنـەویی کۆمـەڵانی گـەلی کـوردو ئـەو پشـتیوانی‌یە سیاسـی‌یە بێ‌دریغـەیان بکـەین، چـونکە گرنگیـی ئـەم بەدەنگەوەهاتنـە پـێش ئـەوەی لـە بایەخـە ماددی‌یەکەی‌دا خـۆی بنوێنـێ لـە پشـتیوانی‌یە سیاسـی‌یەکەدا رەنـگ دەداتەوە.

ئـەوەی گوتمـان نابـێ وا وەربگـیرێ کـە کارەکانمـان تـەواون‌و کـەمکاری‌و کەموکوڕیمان نەبووە. بەپێچـەوانە، ئـەوەی کردوومانـە لـە چـاو ئـەوەی دەبـوو بیکەین‌و دەبێ بیکەین زۆر کەمەو هێشتا رێگایەکی زۆرمان لەپێشـە بـۆ ئـەوەی شـیاوی ئـەو ریسـالەتە مێژوویی‌یـە بـین کـە لـە سەرشـانی حیزبـی دێمـوکراتی کوردستانەو بۆ ئەوەی میراتگرێکی بەوەجی دەیان رێبەری شەهید لە سـەرووی هەموانــەوە پێشــەوا قــازی محەممــەدو دوکتــور عەبــدولرەحمان قــاسملوو و دوکتور سادق شەرەفکەندی بین.

ئەرکەکانی سەر شانمان

وەك لـە پێشـەکی‌دا گوتمـان ئێمـە بـەڵێنێکی گـەورەمان بـە تێکۆشـەرانی حیـزب‌و روونـاکبیرانی کـوردو کۆمـەڵانی خـەڵکی کوردسـتان داوەو ئـەرکی زۆر پیرۆزو هەر لەو کاتەدا قورسمان خستۆتە سەر شانمان. ئەگـەر تـا ئێـرە نـەمان دەتـوانی بەڵێنـەکانمان بـەجێ بگەیـەنین چـونکە زۆر شـت لـە سـەڵاحییەتی ئۆرگانەکانی رێبەری‌دا نـەبوون، ئێسـتا لـە بـەرزترین ئۆرگـانی بڕیـار بەدەسـتی

حیزبیدا لە دەوری یەك كۆ بووینەوە، ئۆرگانێك كە بۆ هیچ بڕیارێك پێویستیی بە پرسی ئۆرگانێكی دیكە نیەو دەتوانێ لە چوارچێوەی پرەنسیپە دیموكراتیيەكان دا هەموو شتێك پەسند بكا، دەستكاری بكا یان ڕەت بكاتەوە. نەك هەر دۆستان، دوژمنانیشمان بە وردی بڕیارو هەنگاوەكانی ئەم كۆنگرەیە دەخەنە ژێر زەڕەبین. ئەم كۆنگرەیە بەردی مەحەكی راستوێژی، نوێخوازی، دێموكرات بوونو خەباتگێربوونمانە. ئاشكرایە كە هەموومان وەك ئەندامانی هەر حیزبێكی سیاسی ئارەزوو دەكەین حیزبەكەمان وەك حیزبی هەرە بەنفوورو خۆشەویستی كورد جێگای خۆی لە دڵی كۆمەڵانی خەڵك دا بكاتەوە. با هەموومان قبووڵ بكەین كە گەیشتن بەو ئاواتە لە گرەوی بڕیاری ئازایانە، بەرپرسانەو سیاسیيانەی ئەم كۆنگرەیەو لەویش زیاتر لە گرەوی كارو تێكۆشانی دوای كۆنگرەكەمان دایە.

هاوڕێیانی خۆشەویست! هیواداریین كەس وا تێنەگا كە بەستنی ئەم كۆنگرەیە لووتكەی كارو تێكۆشانو سەركەوتنەكانی خۆیو حیزبەكەیەتی. چونكە ڕاست بەپێچەوانە، پێكهاتنی ئەم كۆنگرەیە سەرەتای دەورەیەكی پڕ لە كارو تێكۆشان، پڕ مەسئوولییەتو تەنانەت پڕ كەندوكۆسپو هەورازو نشێوو ماندوو بوونە. با بەبێ تەفاوەتی بە پەنای ئەركەكانمان دا رانەبرین. ئەگەر دەمانەوێ سەربەرزو ڕووسووری لای گەلو وڵات بین دەبێ هەركاممان ئەوە بۆ حیزب بكا كە لەدەستی دێ، هەمووكەسو هەر كەسە لە مەوقعییەتی خۆیەوە هەم لە كۆنگرەداو هەم دوای كۆنگرە كارو بەرپرسایەتی وەربگرێو لەگەڵ كەسانی دەوروبەری - بەرەوژوورتر لەخۆی یان خوارتر لەخۆی - ئامادەی هاوكاری بێ. با لەمڕۆوە دروشمی هیچ كاممان ئەوە نەبێ بۆ ئەمن

بیکەم‌و بۆ یەکی دیکە نەیکا. دروشمی هەموومان دەبێ ئەوە بێ کە بڵێ بۆ ئەمن نەیکەم، بۆ یەکی دیکە بیکا، با پێش ئەوەی بیر بکەینەوە حیزب چیی بۆ کردووین، بیر لەوە بکەینەوە چیمان بۆ حیزب کردوە. با خۆمان بە قەرزداری حیزب‌و گەل بزانین نەك ئەوان بە قەرزداری خۆمان.

دۆستانی بەڕێز! وەك بەڵێنیمان داوەو گەلەکەشمان بەتایبەتی رووناکبیران‌و بژاردەکانی کورد لێمان دەخوازن ئێمە دەبێ خۆمان‌و حیزبەکەمان نوێ بکەینەوە. نوێخوازی بە مانای رەتکردنەوەی رابردوو نیە. ئێمە ئەگەر رابردوومان نەبێ ئێستاو دوارۆژیشمان ناتەواون. بەلام رابردوو هیچ شتێکی نەگۆڕی تێدا نیە، ئەگەر کارێکمان، دروشمێکمان یان سیاسەتێکمان لە رابردوودا هەڵە بووە دەبێ ئازایانە دانی پێدا بنێین‌و بی‌گۆڕین. ئەگەر کاتی خۆی دروست بووەو ئێستا وەختی بەسەر چووە دیسان دەبێ بی‌گۆڕین. ئەمە حورمەت بۆ رابردوویە نەك رەتکردنەوەی رابردوو. ئێمە شانازی بە رابردووەوە دەکەین. ئەگەر ئیرادێکیش لەر ابردوومان دەگرین بەو مانایە نیە کە خۆمانی لێ بێبەری دەکەین، بەپێچەوانە لە هەموو شتێکی رابردووی حیزبیش خۆمان بە بەرپرس دەزانین، نەك ئەوە کە وەك کورد دەڵێ "لە خێران شەریك بین‌و لە شەڕان تەریك بین". کە دەڵێین دەبێ نوێ بینەوە زۆر لایەن دەگرێتەوە. دەبێ چاو بە سیاسەتەکانمان دا بخشێنینەوەو ئەوەی پێمان نادروست بێ، یان کاتی بەسەر چووبێ بی‌گۆڕین. دەبێ پێوندی‌یە تەشکیلاتی‌یەکانمان‌و پێوەندیی خۆمان لەگەڵ یەکترو دەوروبەرمان بخەینە بەر هەڵسەنگاندن‌و ئەوەی خراپە یان خراپ بووە بی‌گۆڕین، تەنانەت پێویستە پێکهاتەی رێبەرایەتییش بگۆڕین‌و هەوڵ بدەین دەرەتانی هاوبەشی‌یەکی زیاتر بۆ توێژە

جۆراوجۆرەکانی کۆمەڵ، بە تایبەتی ژنانو لاوانی رووناکبیرو وڵاتپارێز برەخسێنین. نە هەموو پیرێك کۆنەو نە هەموو لاوێك نوێیە، بەڵام هەقیقەت ئەوەیە هەر نەسلێك پێوەندیی بە سەردەمی خۆیەوە هەیەو هەر دەورانێك ژنانو پیاوانی خۆی هەن. کاری نوێ بە ئامرازی کۆن بەڕێوە ناچێ. کەوابێ با قبووڵ کەین نوێبوونەوە پێویستە ئەو بەشەش بگرێتەوە. ئێمە کادرە بە ئەزموونەکانمان وەلا نانێین، بەڵکوو رێزیان لێ دەگرین، شانازیان پێوە دەکەینو لێیان فێر دەبین، بەڵام ئەرکی قورسی ئەمڕۆیان ناخەینە سەر شان. گەورەترین کاری زۆر بەنرخ کە چاوەڕوانیمان لێیان هەیە ئەوەیە کە ئەزموونەکانیان بگوێزنەوە بۆ بەرەی نوێو ئەوانە کە بۆ ئەمڕۆ دروست بوون.

پرۆژەو هەڵوێستەکانی حیزبی دێموکراتی کوردستان

لەم بەشەی راپۆرتەکەمان دا روانگەکانی خۆمان بۆ مەسەلە جۆراوجۆرە تەشکیلاتیو نێوخۆییو ناوچەییو جیهانییەکان دەخەینە بەر نەزەری ئەندامانی بەڕێزی کۆنگرە. داوامان ئەوەیە هەموو هاوڕێیان بە وردی بیان خەنە بەر لێکۆڵینەوەو هەڵسەنگاندن تا بە هاوفکریو کۆمەگی هەموان ئاڵوگۆڕی پێویستیان تێدا بکرێو نەزەری هەموو یان زۆربەی بەشدارانی ئەم کۆنگرەیە ببێتە رێبازی گشتیو سیاسەتی رەسمیی حیزبەکەمان تا گەیشتن بە کۆنگرەیەکی دیکە. لەگەڵ ئەوەی جارێکی دیکە پێ لەسەر ئازادیی هەموو هاوڕێیانی حیزبی بۆ نەزەردان لەسەر مەسەلە جۆراوجۆرەکان لە نێوخۆی حیزب دا دادەگرینەوە دەبێ بڵێین هەرچی لەم کۆنگرەیە وەك خەتو رێبازی سیاسی بڕیاری لەسەر بدرێ بۆ هەموو ئەندامانی حیزب بەرنامەی سیاسییەو

لە دەرەوەی ریزەکانی حیزب لەسەر هەمووان پێویستە پەیڕەویی لێ بکەن‌و برەوی پێ بدەن. ئەوەی خوارەوە روانگەو بۆچوونی کومیتەی ناوەندی بەرامبەر بە مەسەلە جۆراوجۆرەکانە کە هیواداریـن پەسندی ئەندامانی کۆنگرە بن‌و ئەگەر پێویستیشیان بە گۆڕین یان دەسکاری هەبێ دوابڕیاری کۆنگرەیان لەسەر دەربچێ:

أ: پێوەندی‌یە نێوخۆیی‌یەکان

لەگەڵ ئەوەی لە کۆنگرەی دەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێرانەوە (١٣٧٤ ـ ١٩٩٥) ئازادیی رادەربڕین لە نێوخۆی حیزب دا بۆ هەموو ئەندامان بەرەسمی ناسراوە، دەبێ قبووڵ بکەین کە بەکارهێنانی ئەو مافە هیچ کاتێك شێوەی چالاك‌و دڵخوازی بەخۆیەوە نەدیوە. ئەگەر بۆ هۆیەکانیشی بگەڕێین دەکرێ دوو هۆی سەرەکی دەستنیشان بکەین. یەکەم ئەوە کە ئەندامانی حیزب کە لە سیستمی پێشووی حیزبی دا راهێنراون بۆخۆیان تووشی جۆرێك خۆسانسۆر کردن بوون‌و ترس لەوە کە تووشی لێپرسینەوەو سزا بن، رێگەی پێنەداون ئەو مافە تەشکیلاتی‌یەی خۆیان بە تەواوی بەکار بەرن. دووهەمیش ئەوە کە لە هێندێ حاڵەت دا بەرپرسان‌و ئۆرگانە دسەڵاتدارەکانی حیزب نەیان ویستوە زەمینە بۆ دەربڕینی ئازادانەی بیروڕا برەخسێنن‌و فەزایەکی ترس لە سزاو لێکۆڵینەوەیان لە نێو حیزب دا پێك هێناوەو تەنانەت هەڵیش کەوتوە کە بە کردەوە دەرەتانی رادەربڕینیان لە ئەندامانی حیزب ئەستاندوە. کەوایە دەبێ لەمەو دوا کومیتەی ناوەندی‌و دەفتەری سیاسی‌و ئۆرگانە بەرپرسەکانی خوارتر بۆخۆیان ببنە زامنی پێکهێنانی فەزای ئازادی فکری لە نێو تەشکیلاتی حیزب دا و هەرکەس لە هەر پلەیەك دا ویستی ئەو ئازادی‌یە بەرتەسك

بکاتەوە، ئۆرگانەکانی بەڕێوەبەری بەرپرس بن لێکۆڵینەوەی لێ بکەن‌و سزای بدەن. جگە لەوانەش کۆمیسیۆنی پارێزگاری لە پێڕەوی نێوخۆی حیزب کە لە پێڕەوی تازەی حیزب دا پێش بینی کراوە لە سەریەتی لەسەر ئەو جۆرە پێشێلکردنانە وەدەنگ بێت‌و کومیتەی ناوەندی لە هەر چەشنە پێشێلکردنێکی مافەکانی ئەندامی حیزب ئاگادار بکاتەوە. دووپاتی دەکەینەوە کە ئازادیی ئەندامی حیزب بۆ دەربڕینی بیروڕای جیاواز لەسەر پرسە جۆرواجۆرەکان بە هیچ شتێك سنووردا ناکرێ بەم سێ پرەنسیپە نەبێ:

١- تەنیا لە نێوخۆی ریزەکانی حیزب‌و لە کۆبوونەوەکانی حیزبی‌دا نەزەری پێچەوانەی سیاسەتی گشتیی حیزب دەربڕێ.

٢- ئەدەب‌و زمان خاوێنی بە تەواوی بپارێزێ‌و سووکایەتی‌و بێحورمەتی بەهیچ کەس‌و هیچ ئۆرگانێك نەکا.

٣- رێگا بەو کەسانە بدا کە جۆرێکی دیکە بیر دەکەنەوە کە ئەوانیش قسە بکەن‌و نەزەری خۆیان بدەن.

ب: هاوبەشی "مشارکت"

کومیتەی ناوەندی لە نێوان دوو کۆنگرەدا بەرزترین ئۆرگانی حیزب‌و بەرپرسی سیاسەت دانان‌و بەڕێوەبردنی هەموو کاروباری حیزبی‌یە، سەلاحییەتی بڕیاردانی هەیەو بڕیارەکانیشی لەلایەن هەموو ئۆرگانەکانی حیزبەوە جێبەجێ دەکرێن. بەو حاڵەش کومیتەی ناوەندی یان دەفتەری سیاسی نابێ خۆیان لە هاوفکری‌و نەزەری هاوڕێیانی حیزبی بە بێ‌نیاز بزانن. نەك هەر پێویستە هەموو بڕیارەکانی خۆیان بەرهەمی ئەقڵی بەکۆمەڵ‌و بڕیاری بەکۆمەڵ بن، بەڵکە دەبێ بۆ مەسەلە گرنگەکان لانی‌کەم ساڵێ جارێك‌و هەر

کاتێکیش پێویست بوو کۆبوونەوەی بەرین لە کادرە شارەزاو بە ئەزموونەکان پێك بێنن و لەسەر مەسەلە گرنگە سیاسی‌یەکان پرس و رایان پێ بکەن.

ج: هاوکاریی کوردستانی

لەمێژە لە نێو بزووتنەوەی رزگاریخوازانەی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان دا جێگای هاوپەیمانی‌یەکی خەباتگێڕانە کە هەموو، یان زۆربەی هێزە سیاسی‌یەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کورد لە دەوری بەرنامەیەکی هاوبەش کۆ بکاتەوە بەتاڵە. نەگەیشتن بەو ئاواتە بێجگە لە هەلومەرجی سەختی خەبات هێندێ هۆی دیکەی وەك هەوڵنەدان و کەمکاری، بەرچاوتەنگی، خۆ بەزلزانی و هێژێمۆنیخوازییشی هەبوون. بە باوەڕی ئێمە دەبێ لەو بارەیەوە لاپەڕەیەکی تازە بکەینەوە و بەرپرسانە بجووڵێینەوە. مەیدانەکانی کارو کردەوە دەبێ تەنیا پێوانە بۆ لە مەحەك دانی هەموو رێکخراوێکی سیاسیی ئۆپۆزیسیۆنی کورد لە رۆژهەڵاتی کوردستان بن.

د: بەشداریی ژنان و لاوان لە ئۆرگانەکانی رێبەری‌دا

لەگەڵ هەموو شانازیمان بە مێژووی پڕ سەروەریی حیزبەکەمان دەبێ دان بەو راستی‌یەدا بنێین کە لە درێژایی مێژووی ئەم حیزبەدا ئامادەیی ژنان و نەخشی ژنان لە ئۆرگانەکانی بەڕێوەبەریی حیزب دا یەکجار ناتەواو و کەمڕەنگ بووە. راستە بەهۆی زاڵبوونی پێوەندیی نابەرامبەری ژنان و پیاوان، تا ئەم دوایی‌یانە ژنان لە باری خوێندەواری و بردنە سەری پلەی زانست و زانیاری‌دا لە پیاوان لەدواتر بوون. بەڵام ئەگەر بە ئینسافەوە بڕوانین ژنانی کورد لە بەڕێوەبردنی ئەرکی خەباتگێڕانەدا نەخشیان لە پیاوان کەمتر نەبووە. کەوایە بە ئاشکرا ناهەقی‌یان لێ کراوە و بەشیان خوراوە. ئەمڕۆش ژنان لە

هەموو بوارەکانی خوێندنو خۆپێگەیاندن دا زۆر چوونە پێشو نەخشی زۆر کاریگەریان لە خەبات دا هەیە. بۆیە هیچ پاساوێك بۆ بەشدارنەکردنیان لە کادری رێبەری‌دا نەماوەو پێویستە هەر لەم کۆنگرەیەدا میکانیزمێك بەکار ببرێ کە بەشداریی ژنان لە کاروباری بەڕێوەبەریی حیزب دا مسۆگەر بکا.

لاوان کە هێزی هەرە هەڵسووڕی بزووتنەوەی رزگاریخوازانە لە هەموو بوارەکانی کاری حیزبی‌دا بە خەباتی چەکدارانەشەوە پێك دێنن، ئەگەرچی بە قەدەر ژنان لە ئۆرگانەکانی رێبەری دوور رانەگیراون، بەڵام بە راشکاوی دەبێ بڵێین جێگای شیاوی خۆیان پێ نەدراوە. حیزبێك یان رێبەریی حیزبێك نەتوانێ لە هێزو توانای لاوان کەلك وەرگرێ حیزبێکی بێ پاشەرۆژە. کەوایە دەبێ لەم کۆنگرەیەدا بە میکانیزمی گونجاو بەشداری‌یەکی بەرچاوتری لاوان لە رێبەرایەتیی حیزب دا مسۆگەر بکرێو لەنێو بەدەنەی حیزبیش دا وەك رەواڵێکی بەردەوام نەخشی زیاتریان پێ بسپێردرێ.

هـ: لەسەر دروشمی ستراتیژیك

لە کۆنگرەی سێزدەی حیزبەکەمانەوە دروشمی ستراتیژیکیی حیزبی دێموکرات لە خودموختاری لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیك دا گۆڕاوەو بۆتە دابینکردنی مافەکانی گەلی کورد لە چوارچێوەی ئێرانێکی دێموکراتیکی فیدراڵدا، بە شێوەیەکی سادەتر دروشمی ستراتیژیکیمان لە خودموختاری‌یەوە بۆتە فیدراڵیزم. بە باوەڕی ئێمە فیدرالیزم لەمێژە بۆ چارەسەری مەسەلەی نەتەوایەتی لە ئێرانێکی فرە نەتەوەدا دروشمێکی گونجاوترە.

هەڵبـژاردنی ئـەم دروشمـە دوو ئـەرکی هاوتـەریبمان دەخاتـە سـەر شـان، یەکیان کە لەراستیدا هـۆی بـوونو مانـەوەی حیزبـی دێمـوکراتی کوردسـتانە، خـەباتی شـێلگیر بـۆ رزگـاریی نەتـەوەیی لـە چـنگی بێبەشـیو ژێردەسـتەییو مافخوراوییە. لەو بارەیەوە دەبێ بێترس لە تۆمەتی سـواوی جیـاییخوازی پـێ لەسـەر پێویسـتیی دابـین بـوونی مافـە رەواکـانی نەتـەوەی کـورد دابگـرینو تەنانەت هیچ بە تاوانیشی نەزانین کە بڵێین نەتەوەی کود هەقی خۆیـەتی مـافی دیـاریکردنی چارەنووسـی خـۆی بـە تـەواوی بەدەسـت بێنـێو ببێتـە خـاوەنی دەوڵەتی سەربەخۆی نەتەوەیی.

بەڵام وەختێك بە تێگەیشتنەوەو بە ئیرادەی ئازادی خۆمـان فیـدرالیزمـان وەك دروشمـــی ســـتراتیژیکی هەڵبـــژاردوە ئـــەرکێکی دیکـــەشمان دەکەوێتـــە سەرشان. ئەویش هەوڵدانە بۆ نیزیکبوونەوەو هاوکاریی هەرچـی پتـەوتر لەگـەڵ هێزە نیشتمانیو دێموکراتیکەکانی ئێران لـە پێنـاوی گـۆڕینی رێـژیمی کۆمـاری ئیسلامیو هێنانـە سـەرکاری رێـژیمێك دا کـە وەڵامـدەری مـافو ئازادییـەکانی هەموو پێکهاتـەکانی خـەڵکی ئێـران بـێو لـەو رێگایـەوە یەکیـەتیی داخوازانـەی نەتەوەکانی ئێران مسۆگەر بکەین. ئـەم دوو ئەرکـەو ئـەم دوو هەوڵـە نـەك هـەر ناتـەباو دژی یـەك نـین بـەڵکوو تەواوکـەری یـەکترنو هـەردووکیان لـە خزمـەتی بەختەوەریی هەموو خەڵکی ئێرانو یەك لەوان خەڵکی کوردستان دان.

هاوڕێیانی بەڕێزی بەشداری کۆنگرەی چاردەیەم

تەنیا سێ رۆژ دوای لەتبوونی حیزبی دێموکراتی کوردستانی ئێران ئێمە روانگەکانی خۆمان بۆ مەسەلە جۆراوجۆرەکان لەژێر ناوی "هێڵە گشتییەکانی رێبازی ئێمە"دا راگەیاند کە تا ئێستاش جەوهەرو نێوەرۆکی بۆچوونە سیاسییەکانمان پێك دێنن. بۆیە بەپێویست دەزانین جگە لە پێشەکی، دەقی ئەو بەڵگە مێژووییە وەك بەشێك لە راپۆرتی کومیتەی ناوەندی لێرەدا بێنینەوە تا لە کۆنگرەدا وەك خۆی یان بە دەسکارییەوە بڕیاری لەسەر بدرێ و بە پەسندکرانی ببێتە چرای رووناك کەرەوەی بەرپێی تێکۆشەرانی حیزبەکەمان. ئەو چەند خاڵەش کە لە پێشەوە باسمان کردن لەو هێڵە گشتییانەدا هاتوون و تەنیا بۆ بایەخ پێدان و پێ لەسەر داگرتنەوە جارێکی دیکە هێناومانن ەوە.

هێڵە گشتییەکانی رێبازی ئێمە

أ: لە نێو ریزەکانی حیزب دا ئەم پرەنسیپانە بەڕێوە دەبرێن:

- ئازادیی رادەربڕین لە کۆبوونەوە حیزبییەکاندا (چ کۆبوونەوەی ئۆرگان و چ کۆبوونەوەی بەربڵاوتر) و هەروەها لە بڵاوکراوەی نێوخۆیی حیزب دا بۆ هەموو ئەندامانی حیزب مسۆگەر دەکرێ. هەروەك لە بڕیارنامەی کۆنگرەی دوازدەدا هاتوە هەموو کەس هەقی هەیە لەسەر هەرکام لە روانگەو سیاسەتەکانی حیزب تەنانەت لە سەر دروشمە ستراتیژی و ئامانجە درێژخایەنەکان و لە سەر هەر کەس و ئۆرگانێك نەزەرێکی هەیە دەری ببڕێ،

تەنیا بەو مەرجە کە دەرفەت بە بیروڕای بەرامبەر بداو لە بەکارهێنانی وشەو زاراوەی ئەوتۆ کە هەستی هاوڕێیان بریندار بکا یان بێحورمەتی بە کەسێك بێ، خۆبپارێزێ. لە سەر ئورگانەکانی حیزبە هەر کەس ئەو ئازادییە بەرتەسك بکاتەوە یان پێشی پێبگرێ، بخاتە ژێر لێپرسینەوەو سزای حیزبیی بۆ دیاری بکا.

- ئەم حیزبە ئی هەمووانەو بە هەمووانەوە جوانە. کەوابوو دەبێ لە تەواوی توانـاو لێوەشـاوەییەکان بێلەبەرچـاوگرتنی هـیچ چەشـنە جیاوازییـەکی جینسی، تەمەنی، ناوچەیی، ئایینیو هی دیکە بە قازانجی بەرەوپێشبردنی کاروبـاری حیزبـی کـەلك وەرگـیرێو دەرفـەرتی وەك یـەکی پێشـکەوتنو چوونەسەر بۆ هەمووان برەخسێندرێ.

– سەرەڕۆییو تەکرەوی لە حیزب دا جێگای نیە. دەبێ لە ئەقڵی بە کۆمەڵی هەموو ئەندامانی رێبەریو هەموو ئەندامانی بە توانـای حیزبـی هەرکامیان بە پێی میکانیزمی گونجاوی خۆیان کەلك وەرگیرێ.

– سیاسەتو هەڵوێستەکانمان دەبێ بنەمای روونو قایمی تیئۆریکییان هەبێ. باوەرمان بە قەدری زانستو قەڵەم هەیەو بۆ بەرەوژووربردنی پلەی خوێندەواریی تێکۆشەرانی حیزب یارمەتیدەر دەبین.

- حیزبی دیموکرات دەبێ هەم بە سینگ ئاوەڵاییەوە گوێ بۆ رەخنەو گازندەکانی خەڵك شل بکاو هەم حازربێ بە چاوی رەخنەگرانەوە رابردووی خۆی بخوێنێتەوەو چاوی پێدابخشێنێتەوە. هەر لەو پێوەندییەدا باوەڕمان بە گونجاندنی ئەدەبیاتی سیاسیو شێوەی ئاخاوتنمان لەگەڵ رۆحی سەردەم هەیە.

- راستی‌یەکی زەق‌و حاشا هەڵنەگر ئەوەیە کە نەخشی ژنان‌و بەشداریی ژنان لە بەڕێوەبەریی کاروباری حیزبی‌دا لە کۆنەوە تا ئێستا یەکجار کەم‌و ناتەواو بووە. بۆیە پێویستە هەر لە ئێستاوە میکانیزمێك دابنرێ‌و پیادە بکرێ کە بەشداریی ژنان لە رەدە جۆراوجۆرەکانی رێبەری‌دا مسۆگەر بکاو بەردەوامیش پەرەی پێبدا.

- بە مێعیارو میکانیزمە کۆنەکان لاوانی زاناو خوێندەوارو رووناکبیر بە زەحمەت دەتوانن خۆیان لە ئۆرگانەکانی رێبەرایەتیی حیزب دا ببیننەوە. کەوایە، دەبێ میکانیزمێك بدۆزرێتەوە کە لە ئەزموونی ئەندامە کۆنەکارەکان‌و لێوەشاویی ئەندامە لاوو خوێندەوارو شارەزاکان پێکەوەو لە پەنای یەك کەلك وەرگیرێ‌و ئەم دوو بەشە ببنە تەواوکەری یەکتر.

- رێگا بۆ گەشەکردنی تواناو لێوەشاوەیی‌یەکان هەموار دەکرێ‌و دەرەتانی پێشکەوتن‌و داهێنان بە هەموو کەس دەدرێ‌و تەنانەت بە پێی توانا کۆمەگیشیان پێدەکرێ.

– رێکخراو لە تاکەکان پێك دێ. کەوایە هەموو تاکەکان دەبێ خاوەنی کەسایەتی‌و بیروبۆچوونی تایبەتی‌و ئازادیی دەربرینی نەزەراتی خۆیان بن‌و تەنیا ئەو کاتە پێش بە ئازادیی تاك دەگیرێ کە ئازادیی تاکێکی دیکە یان قازانجی گشتی‌و پرەنسیپە گشتی‌یەکان پێشێل بکا.

— هەوڵ دەدرێ هەموو تێکۆشەرانی حیزب کە بە هەر هۆیەك دوور کەوتوونەوەو، هەروەها کەسایەتی‌یە کوردە سەربەخۆیەکان بە تایبەتی لە دنیای دەرەوە بۆ هاوکاری بانگهێشتن بکرێن‌و ئەوانەش کە ناتوانن یان

نایانهەوێ لە چوارچێوەی ڕێکخراودا کار بکەن لە هالەیەکی گەورەتر لە حیزبداو بۆ ئامانجێکی بەرینتر لە ئامانجی حیزبی ڕێك بخرێن.

ب: هەڵوێست بەرامبەر بە کۆماری ئیسلامیی ئێران:

- ڕێژیمی کۆماری ئیسلامیی ئێران ڕێژیمێکی دژی ئازادیو دوژمن بە مافو ئازادییەکانی گەلی کوردو هەموو خەڵکی ئێرانەو خەباتمان بۆ لەسەرکار لابردنیو، هێنانە سەرکاری ڕێژیمێکی گەلیو دێموکراتو دامەزراندنی سیستمێکی فیدراڵی لە ئێران دا درێژە دەدەین.

ـ سیاسەتی خۆچەکدارکردنی ڕێژیمو بە تایبەتی هەوڵەکانی بۆ دەستڕاگەیشتن بە چەکی ئەتۆمی کە خەریکە گەلانی ئێران لەگەڵ گەمارۆی نێونەتەوەییو گیروگرفتی زیاتری ئابووریو سیاسی بەرەوروو بکا بە توندی مەحکووم دەکەین.

- تیرۆریزمو تیرۆریست پەروەری کە بۆتە ناسنامەی کۆماری ئیسلامی بە سیاسەتێکی دژی گەلیو دژی ئینسانی دەزانین.

- دوژمنایەتیی ڕەوتی ئاشتیی جیهانیو دەستێوەردانی کاروباری وڵاتان لەلایەن ڕێژیمەوە بە تەواوی مەحکووم دەکەین.

- خەباتی ئاشتیخوازانە بۆ گۆڕینی ڕێژیمو دابینکردنی مافو ئازادییەکانی خەڵکی کوردستان بە باشترین شێوەی خەبات دەزانین، بەڵام کەلکوەرگرتن لە هیچ شێوەیەکی خەبات کە بە پێی هەلومەرجی تێکۆشان بە پێویست دابنرێ، ڕەت ناکەینەوە.

ج: ڕوانینمان بۆ مەسەلەی کوردو هەڵوێستمان بەرامبەر بە هێزە کوردستانییەکان:

ـ هەموو حیزبو ڕێکخراوە ناسراوو سەربەخۆیەکانی کوردستانی ئێران بە دۆستو هاوخەباتی خۆمان دەزانینو هەوڵەکانمان بۆ زیاتر لێك نزیك بوونەوەیان تا گەیشتن بە پلاتفۆرمێکی هاوبەش بەکار دێنین. پێکهێنانی هاوپەیمانەتییەکی کوردستانی لە ژێر هەر ناوێك دا بە ئەرکێکی هەنووکەییو داخوازێکی کۆمەڵانی خەڵك دەزانینو لەو پێناوەدا لە هیچ تێکۆشانێك درێغی ناکەین.

ــ هەڵوێستمان لە بەرامبەر ئەو تەشەککولاتە سیاسیو فەرهەنگیو سینفییانەی نێوخۆی وڵات کە بە شێوەی قانوونی کارو تێکۆشانیان هەیە، بە متمانەی خەڵك بەوانو هەروەها بە سەداقەتو شێلگیرییان لە بردنە پێشی مەسەلەی دیموکراسیو مافی نەتەوایەتیدا بەستراوەتەوە.

ــ هێزە کوردستانییەکانی دەرەوەی ئێران بە گشتی وەك برا سەیر دەکەینو تێدەکۆشین پێوەندیمان لەگەڵیان ڕۆژ بە ڕۆژ پتەوتر بکەین. لەو نێوەدا دوو حیزبی گەورەی کوردستانی عێراق: پارتی دیموکراتی کوردستانو یەکیەتیی نیشتمانیی کوردستان جێگایەکی تایبەتییان هەیە.

ــ چارەسەری مەسەلەی کورد لە عێراق لە چوارچێوەی سیستمێکی فیدراڵیدا بە دەسکەوتێك بۆ هەموو کورد دەزانینو هیوادارین ببێتە نموونەیەك بۆ چارەسەری مەسەلەی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان دا. ئێمە بە دڵەوە پشتیوانی لەو ئەزموونە دەکەینو ئەوەی لە دەستمان دێ بۆ پاراستنی ئەو دەسکەوتە دیموکراتییە تەنەخیی لێناکەین.

ـ لەگەڵ جۆراوجۆریی هەلومەرجی خەبات لە هەر بەشێکی کوردستان دا پێمان وایە بزووتنەوەی ڕزگاریخوازانەی نەتەوەی کورد لە بەشە

جۆراوجۆرەکان دا خاڵی هاوبەش‌و ئامانجی هاوبەشی زۆرن‌و دەکرێ‌و پێویستە هاوکاری‌و هاوخەباتی‌یەك لە نێو هەموو بەشەکانی ئەو بزووتنەوەیەدا پێك بێ‌و ریزە ئامانجێکی درێژخایەن دیاری بکرێ کە هەموو لایەنەکان پێیان پابەند بن‌و لە پێناویان دا تێبکۆشن. بەتایبەتی پێویستە هەلومەرجێك بخولقێندرێ کە لە دنیای دەرەوەدا کورد بە یەك زمان قسە بکاو بۆ وەرگرتنی ستاتووی چاوەدێر لە رێکخراوە نێونەتەوەیی‌یەکاندا هەوڵ بدرێ.

- کوردستان یەك وڵاتە‌و کورد یەك نەتەوەیە، دابەش کراون. بۆیە پێویستە ترس لە تۆمەتی جوداییخوازی بشکێندرێ‌و نەك هەر زەمینەی فکری بۆ یەك کەوتنەوەی خاك‌و نەتەوە لە دوارۆژدا برەخسێندرێ، بەڵکوو لە باری سیاسی‌و دیپلۆماسییشەوە کاری بۆ بکرێ‌و پشتیوانیی بۆ رابکێشرێ.

ئێمە لە ناکۆکی‌و کێشەی نێوان هێزە کوردستانی‌یەکان دا (لە هەر کوێ روویدا) بێ‌لایەنین‌و تەنیا کار کە لەو جۆرە حاڵەتانەدا هەق بە خۆمان دەدەین بیکەین هەوڵدان بۆ لێك نزیك کردنەوەی لایەنەکان‌و کۆمەك بە چارەسەری گیروگرفتەکانە.

د: هەڵوێست بەرامبەر هێزە سیاسی‌یەکانی ئۆپۆزیسیۆنی ئێران:

ـ هەموو ئەو هێزانەی ئۆپۆزیسیۆنی ئێران کە باوەڕیان بە ئازادی‌و دیموکراسی‌و مافی نەتەوایەتیی گەلانی ئێران هەیە، بە دۆست‌و هاوپەیمانی خۆمان دەزانین‌و بۆ هاوکاری لەگەڵ کردنیان ئامادەین. بە چەشنێکی گشتییش هیچ هێزێکی ئۆپۆزیسیۆنی ئێران بە نەیاری خۆمان نازانین.

- رێکخراوە سیاسی‌یەکانی سەر بە گەلانی زۆرلێکراوی ئێران لە خۆمان بە نزیك دەزانین‌و هەوڵ دەدەین پێوەندیی هاوکاری‌و هاوخەباتیمان لەگەڵیان

پتەوتر بکەین. لەو بارەیەوە ئەندامانی "کۆنگرەی نەتەوەکانی ئێرانی فیدراڵ" وەك هاوپەیمان سەیر دەکەین.

ه: هەڵوێست بەرامبەر دەوڵەتانی دراوسێ:

ـ خەباتی ئێمە رووی لە دیکتاتۆری لە ئێران دایە، هەقی هیچ جۆرە دەستێوەردانێکی کاروباری وڵاتانی دراوسێ بە خۆمان نادەین و باوەڕمان بە پێوندیی دۆستانە و ئاشتیخوازانەی نێوان وڵاتانی دراوسێ هەیە.

ـ پشتیوانیی ئوسوولی لە داخوازە رەواکانی گەلی کورد لە وڵاتانی دراوسێدا بێ دەستێوەردانی کاروباری نێوخۆیی ئەم وڵاتانە بە هەقی خۆمان دەزانین و ئەمە دژایەتییەکی لەگەڵ پێوەندیی دۆستانەی ئێمە و ئەو وڵاتانە دا نیە، هەروەك رابردووی دەیان ساڵەی پێوەندییەکانی حیزبی دیموکرات نیشانی داوە.

ـ پێوندی لەگەڵ دەوڵەتانی دراوسێ بە هیچ جۆر نابێ بە زیانی گەلی کورد لەو وڵاتانە یان دانیشتووانی غەیرە کوردی وڵاتانی دراوسێ تەواو بێ.

و: هەڵوێست بەرامبەر بە دنیای دەرەوە:

ـ رێز لە رێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان و رێکخراوە نێونەتەوەییەکانی لایەنگری ئاشتی و ئازادی دەگرین و خۆمان بەرامبەر بە پەیماننامەکانیان لە پێناوی پاراستنی ئاشتی و دادپەروەری و مافی مرۆڤ دا بە پابەند دەزانین.

ـ کۆڕ و کۆمەڵە جیهانی و ناوچەییەکانی لایەنگری مافی مرۆڤ بە دۆست و پشتیوانی خۆمان دەزانین و تێدەکۆشین پێوەندیی پتەو و بەردەوامیان لەگەڵیان هەبێ.

ــ ئەنتەرناسیۆنالی سۆسیالیست وەك بنەماڵەی گەورەی خۆمان سەیر دەکەینو هەوڵ دەدەین پلەی ئەندامەتیی حیزب لەو ڕێکخراوەدا بەرینەسەر.

ـ حیزبو ڕێکخراوە ئازادیخوازو پێشکەوتووەکان لە هەموو جیهان دا وەك دۆستی خۆمان دەناسینو تێدەکۆشین پێوندیی بەردەوامامان لەگەڵیان هەبێ.

ـ ئێمە لایەنگری گولۆبالیزمێکین کە لەودا بایەخەکانی ئاشتیو ئازادیو دیموکراسی، یەکسانیی نێوان مرۆڤەکانو گەلان، گەشەکردنی پایەدار، پاراستنی ژینگەو موشارەکەتی نیهادەکانی کۆمەڵی مەدەنی وەبەرچاو گیرابن.

ـ بەدروست و تەنانەت بە پێویستیش دەزانین لەگەڵ دەوڵەتانی لایەنگری دیموکراسی بێ لە دەستدانی سەربەخۆیی سیاسیمان پێوندی دامەزرێنینو بە قازانجی دیموکراسیو دابینکردنی مافی نەتەوایەتی کەلکی لێوەرگرین.

ـ لایەنگری ئاشتیو ئازادیو چارەسەری گیروگرفتەکان لە ڕێگای ئاشتیو دیالۆگەوەین.

ــ گەلانی زۆرلێکراو لە هەر کوێ بن بە هاودەردی خۆمان دەزانینو پشتیوانی لە مافە ڕەواکانیانو یەك لەوان مافی دیاریکردنی چارەنووسی خۆیان بە دەستی خۆیان دەکەین.

ــ لەو شەڕو بەربەرەکانێیەدا کە لە نێوان مرۆڤایەتیی پێشکەوتوو لە لایەكو نەیارانی دیموکراسیو پێشکەوتن لە لایەکی دیکە لە ئارادایە، خۆمان لە بەرەی ئازادیو دیموکراسیو پێشکەوتن دا دەبینینو تیرۆریزم لە هەموو شێوەکان دا (کۆنو نوێو دەوڵەتیو نادەوڵەتی) لە هەر کوێو بە دەستی هەر کەسو دژی هەر کەس مەحکووم دەکەین.

هاوڕێیان، خوشکان، برایان!

لە کۆتایی ئەم راپۆرتەدا بەپێویست دەزانین جارێکی دیکە پێ لەسەر ناسکبوونی هەلومەرجی خەباتەکەمان، قورسیو هەر لەو کاتەدا پیرۆزیی ئەرکەکانی سەرشانمانو پێویستیی یەکڕیزیو ئامادەیی بۆ وەرگرتنی کارو بەرپرسایەتی دابگرینەوە. بە دڵنیایی دەتوانین بڵێین سیاسەتو بۆچوونەکانمان پەسندی زۆربەی هەرە زۆری مرۆڤە بەهەستو تێگەیشتوو و پێگەیشتووەکانی کۆمەڵی کوردەوارینو ئەگەر ئێمە بە هەوڵو هیممەتەوە قۆڵ لە پیادەکردنی بەرنامەکانمانو بەکردەوە دەرهێنانی روانگەکانمان هەڵماڵین زۆرایەتیی کۆمەڵی کوردەواری لە پشتمان رادەوەستیو ناڵێین هێز نابێ زەربەمان لێ بدا، بەڵام هێز لە دنیادا نابێ بتوانێ لە مەیدانمان دەر بکا. سەرکەوتنی ئێمە بە هەوڵو تێکۆشانو ئیرادەی شۆڕشگێڕانەی خۆمانەوە بەستراوەتەوە.

سەرکەوێ کۆنگرەی چاردەیەمی حیزبی دێموکراتی کوردستان.

سڵاو لە گیانی نەمری شەهیدانی حیزبو گەلو لەسەرووی هەموویانەوە سێ ڕێبەری شەهید قازی، قاسملوو،شەرەفکەندی.

سڵاو لە زیندانیی‌یە سیاسی‌یەکانو بنەماڵە سەربەرزەکانیان.

سڵاو لە کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان سەرچاوەی هێزو توانای حیزبەکەمان.

سڵاو لە کەم ئەندامانو زیان دیتوانی بزووتنەوەی رزگاریخوازانەی کوردستان.

سڵاو لە هێزە دێموکراتو نیشتمانی‌یەکانی کوردستانو سەرانسەری ئێران.

سڵاو لە تەباییو یەکڕیزیی تێکۆشەرانی ڕێی رزگاریو نەمان بۆ دووبەرەکیو ئاژاوەگێڕی.

بژی حیزبی دێموکراتی کوردستان